

Uğur Uzunel

Athol Fugard
Domuz Ahır

DOMUZ AHIRI

SAHNE I

BÜYÜK ZAFERİN YILDÖNÜMÜ

(Yazarın hayalinde bir yerde, küçük bir köyde bir domuz ahır. Rahatsızlık verecek derecede nemli, soğuk sağlıksız bir ortam. Ağaçlardan biri, ilkel bir yaşama alanına dönüştürülmüş. Bir masa, Uyumak için bir yatak...sadece gerçekten çok elzem olan şeyler, ancak bütün bunların yıllardır kullanılmakta olduğu hemen belli oluyor. Duvarlar gelip geçen zamanın hesabını tutmak için kullanılmış...altı çizgi kazıntısından oluşan bir tür çizelge- karşısına haftanın yedi günü yazılmış, haftalar ve artık günler daire içine alınarak aylar belirlenmiş, aylar gruplanarak yılları oluşturmuş... 1944'den 1956'ya dek uzanıyor bu çetele.)

Domuz ahırının gürültülü, huzursuz bir zamanı...domuzlar bes-beslenmeyi bekliyor...Homurtular, bağırtılar ve domuzların çıkardıkları daha başka seslerden oluşan bir uyumsuz ses karmaşası.

PAVEL IVANOVICH NAVROTSKY yaşama alanı içindedir. Otuzlu yaşların ortasındadır. Çaresiz, adeta 'iyi sıhhatte olsunlar'a karışmış gibi bir görünümü olan bir adamcağızdır. Sahnenin sol ön kısmında, yüzü sağ ön kısma bakar vaziyette ayakta durmaktadır. Resmî bir tavırla selam verir.)

PAVEL : "Yoldaşlar, Pavel Ivanovich Navrotsky ölmedi. Yaşıyor. Karşınızda duran odur. Yalvarırım, onun öyküsünü dinleyin, ^{v2} sonra hakkında uygun gördüğünüz gibi karar verin. Yoldaşlar, aynı zamanda, konuşmakta olan kişinin içtenlikle pişmanlık duyan biri olduğuna inanmanız için yalvarıyorum size...." (Domuzların çıkardığı seslerden dolayı kendi sesini güçlkle duymaktadır. Daha yüksek sesle konuşur.) "..... ve bu içtenlikle pişmanlık duyan adam söylüyor size bu sözleri." SUSUN! (Bir sopayı kapıp yakalar ve sopyla domuzlara saldırarak ahırın içinde koşturmaya başlar.) Pis alçaklar susun! Sessizlik istiyorum! Sessizlik! Sessizlik! (Domuzların bağırişmaları - sonra sesler biraz da olsa yatışır. PAVEL konuşmasına devam eder.) " Yoldaşlar, size bu sözleri söyleyen kişinin içtenlikle pişmanlık duyan ve aynı zamanda hatalarını kabul eden biri olduğuna inanmanız için yalvarıyorum...." (bir dü-
şünce yaparak) " hatalarını tümüyle kabul eden biri. Ben,

Pavel Ivanovich Navrotsky....." (Domuzların sesleri gene yükselmeye başlamıştır. PAVEL bir kapıya gider, kapıya biraz aralı ve öfkeli, isik gibi tıslayan bir sesle....) Praskovya! Praskovya! (Cevap yok) Praskovya!

PRASKOVYA : (uzaktan gelen bir ses) Geliyorum...Geliyorum!

PAVEL : O halde acele et. (tekrar konuşmasına dönerek) "Ben Pavel Ivanovich Navrotsky, beni yargılarken, sizden yalnız şunu istiyorum...." (bir düzeltme daha) ".....bana verilecek ceza için karar verirken, zaten kendimi yargılayıp suçlu bulduğumu dikkate almanızı istiyorum. Sizden yalnızca, bu cezayı merhametle hafifletmenizi diliyorum." (tekrar kapıya doğru seslenir) Praskovya! son kez söylüyorum.....!!

PRASKOVYA : (kovalar dolusu domuz yemi yüklenmiş olarak belirir) Elimden geldiğince acele ediyorum.

PAVEL : Geciktin.

PRASKOVYA : Gecikmedim, Pavel.

PAVEL : Benimle tartışma kadın! Şu seslere bak. Çılgın gibiler. Şimdiye dek hiç bu kadar gürültücü olmamışlardı. Burada ne düşündüğümü bile duyamıyorum.

PRASKOVYA : Pekâlâ, geciktim.

PAVEL : Haydi Praskovya, durma, yap şu işi..doyur onları! Bir kaç saat sonra hayatımın en zorlu ve en ciddi sınavıyla yüzyüze geleceğimi unutmuş gibisin.

PRASKOVYA : Bunu biliyorum, Pavel.

PAVEL : Hiç öyle bir halin yok.

PRASKOVYA : Tanrı bana yalnız iki kol ve iki bacak vermiş ve sabah uyandığamdan beri sanki ağır işçiliğe mahkûm edilmişim gibi çalışıp duruyorum. İşin aslını istersen Pavel, sonra boş kalıp, bütün ilgimi sana verip yardım edebileyim diye domuzları her zamankinden bir saat önce doyuruyorum. (Domuzlar doyurulmuştur.

PRASKOVYA bitkin bir halde oturur. PAVEL tekrar konuşmasına döner.

PAVEL : "Karşınızda Yoldaşlar, bir adamın zavallı yıkıntısı duruyor- aşağılanması gereken, nefretinizden başka hiç bir şeye lâyık olmayan zavallı bir yaratık. Onu savunmak için yalnız şunu söyleyeceğim: eğer onun yıllardır, kendikendini yargılamak adına, kendine çektiği zihinsel acıya, manevi işkenceye tanık olmuş olsaydınız, biliyorum ki Yoldaşlar, soylu ve şefkatli yüreklerinizde şöyle bir duygu oluşacaktı: ' Yeterince acı çekmiş. Bırakalım gitsin.'

On yıl boyunca, kendi vicdanıyla kendikendini, içinizdeki en güçlü kişilerin bile ürkeceği koşullarda yaşamaya mahkûm etti. Evet, on yıl boyunca....." (Sesi giderek azalır, sessizliğe karışır. Ahırda dolanır ve duvardaki yazıları örten perdeyi açar. Tarih 1953 yılı olarak kaydedilmiştir.) On yıl! Gerçekten on yıl oldu mu?

PRASKOVYA : Evet.

PAVEL : Dokuz değil miydi?

PRASKOVYA : Hayır.

PAVEL : Ya da onbir?

PRASKOVYA : Hayır. (PAVEL duvarda gruplanmış yılları saymaktadır.) Saymaştın, şimdiye dek tekrar tekrar defalarca saymaştın, Pavel.

PAVEL : Evet..... tam on yıl, iki ay, altı gün. İşte hesap meydana. (Tualine bakan bir ressam gibi gururla geriler.) Kimse buna karşı çıkamaz, değil mi? " İşte Yoldaşlar, kendiniz kendiniz hesaplayın.....Kendikendimi insanlıktan sürgün edişimin her bir günü işte orada!"

PRASKOVYA : Bazen, seni ve onları doyurmak için buraya geldimde, sanki yirmi yıldır böyleymiş gibi geliyor.

PAVEL : Yirmi yıllık mı? Senin 'en kötü' ölçün bu mu? Öyle günlerim olmuştur ki, sanki yüz yıldır buradayım gibi gelmiştir. Hatta iki yüz yıl! Daha şimdiden yüzyıllardır burada yaşamış gibiyim. Sunu anlamalısın Praskovya: buradaki yaşam, varoluşumun tümüne egemen olan, varlığımın her noktasına işleyen iki felsefi gerçeğe uğraşmaktan ibaret..... Domuz boku ve Zaman. Bedenim ve ona ait her bir duyu da domuz bokuyla uğraşmak zorunda...onu koklayarak, onu hissederek, onu tadarak.... Ruhumsa hep Zamanla hesaplaşmak zorunda kaldı...kursun ayakta küçük saniyeler, tembel dakikalar, gönülsüz geçen saatler, sıkıcı, usandırıcı günler, monoton aylar ve sonra, ancak bunlardan sonra yaşlı bir kaplumbağa gibi sürüne sürüne ilerleyerek geçen yıllar.

PRASKOVYA : Bunları Yoldaşlara anlatmalısın, Pavel.

PAVEL : Öyle yapmak niyetindeyim.

PRASKOVYA : Kulağa çok etkileyici geliyor.

PAVEL : (Konuşmasına devam eder.) A, evet, merak etme....

İK geceden beri burada katlanmak zorunda kaldıklarımın canlı

bir tablosunu gizlemek niyetindeyim.

PRASKOVYA : Bir Pazar gecesi idi.

PAVEL : Ne ?

PRASKOVYA : Buradaki ilk geden.

PAVEL : Hangi gün olduğunun o kadar önemli olduğunu sanmıyorum.

PRASKOVYA : Belki gerçekten ilgilenirsin diye belirtiyorum, o kadar. Bundan kesinlikle eminim, çünkü o gün fırtına yüzünden Kiliseye gidememiştım ve yatmadan önce ikinci, ardından üçüncü kez dua ederek bunu telâfi etmeye çalışıyordum...ve sanırım dördüncü kez, hatta belki de beşinci kez duayı tekrarlıyordum ki, kapının tırmalandığını duydum. (PAVEL'in dikkati yaşamını karartıyan geceye ait anılara yönelmiştir. Bundan cesaret alarak PRASKOVYA devam eder.) Önce tipiden kaçıp sığınak arayan zavallı bir köpek olduğunu düşündüm. Ama sonra pencereye vuruldu! Aman Tanrım diye düşündüm, arka ayaklarının üstünde kalksa bile hiçbir köpek oraya erişemez! Ya, kocaman bir kara ayıysa! Ve pencerenin aralığından gizlice dışarıya bakınca...Ulu Tanrım! o halinle - saçın sakalın birbirine karışmış, kocaman paltona sarınmış - neye benzecece duruyordun. Ama tekrar cama vurunca elini gördüm ve kapının sürgüsünü açıp seni içeri aldım. Ancak, bakmakta olduğum acınacak haldeki yaratığın sen olduğunu anlamam için birkaç dakika geçmesi gerekti, Pavel. O halini bir görebilseydin.

PAVEL : (Daha fazlasını anlatması için hırslı hırslı) Evet, evet, evet.....

PRASKOVYA : Dudakların morarmıştı, donmuş parmakların kaskatı kesilmişti. Sana içirmeye çalıştığım çorbanın kâsesini güçlükle tutabiliyordun. Seni bir bebek gibi beslemek zorunda kaldım. Ve sonra, ilk sözlerini söyleyebilecek kadar dilin çözülmüştü..... (inanamayarak başını sallıyor)

PAVEL : Evet, evet....

PRASKOVYA : Terliklerini istedin!

PAVEL : Devam et.

PRASKOVYA : Ve sonra, onları sana getirdiğimde, terliklerini görünce, iyice çözümlenip ağlamaya başladın. Onları göğsüne bastır - mış, hıçkırıyordun...Ah Pavel! Öylesine hıçkırıyordun ki, yüreğim parçalanıyordu!...ayağa kalktın, sendeleye sendeleye evden dışa-

riya çıktın ve buraya girip yığıldın.

(PAVEL yaşama alanında özenle bir yere gizlenmiş olan küçük bir bohça getirir. Masaya oturur ve ellerini gömleğine siliş temizledikten sonra saygıyla bohçayı açar. İçinden bir çift terlik çıkar.)

PAVEL : Ulu Tanrım! Onlara her dokunduğumda, ya da sadece şöyle bir bakıştımda.... hatta bazen onları düşündüğümde bile.... on yıl önce o gece olduğu gibi ruhum bir keder ve suçluluk seline kapılıp, perişan oluyor. Bak Praskovya, bak... görüyor musun?... küçük çiçekler ve kuşlar.

PRASKOVYA : Çok ince bir iğne işi.

PAVEL : Annemin elleri!

PRASKOVYA : Ne hünerli ellerdi onlar.

PAVEL : Hep ekmek kokarlardı! Dediğine göre küçükken hep onları yemeye alıştırmışım.

PRASKOVYA : (halâ hayranlıkla terlikleri seyretmektedir) Şu renk-
lere baksana, halâ öylesine parlak ve canlılar ki! Onları giymeli-
sin, Pavel. Bir gün fareler onları bulacaklar.

PAVEL : ~~Onları giymek ki? Burada mı? Nasıl söylersin böyle~~
~~bir şeyi! Kutsal bir şeye karşı saygısızlık olur bu. Hayır, gene~~
~~özgür bir adam olacağım güne kadar vicdanım onları giymeme izin~~
~~vermeyecek. Bunda gayet kararlıyım! (Küçük de olsa bir ümitle~~
~~Hem sonra kim bilir, Praskovya, belki de bugün o gündür. Dinle.....~~

Uzaktan gelen bando seslerini duyarız....akord edilen ayrı ayrı
enstrümanların sesleri duyulmaktadır.) Bando geldi! Hazırlanıyor-
lar. (Sessizlik....sonra usul usul....) (Savaşırken, cephede,
kaçaklar yargılanmıyordu bile. Sadece dizlerinin üstüne çökürülü-
yorlardı, sonra da kafalarının arkasına bir kurşun - o kadar.....
Bunu gördüm..... kan, karın üstünde kıpkırmızı kan.) (kağıtlarını
düzene sokarken) Benim için dua et, Praskovya.

PRASKOVYA : Ettim.

PAVEL : Öyle ise, bir daha et....daha içtenlikle et! Duaların-
la Tanrı'yı zorla. Ben, acınmayı öylesine hakketmiş değilim, onu
sayretimle kazandım ben!

PRASKOVYA : Sen şu kapıdan çıkıp, beni bırakıp gittiğin anda
Pavel, diz çöküp, yaşamım boyunca etmediğim kadar içtenlikle dua
edeceğim. Ama, son kez soruyorum Pavel, doğru olanı yaptığından
emin misin?

PAVEL : Evet, evet, EVET! Haydi, bir kez daha tören provası
yapalım.

PRASKOVYA : Gene mi?

PAVEL : Evet, gerekirse yüz kere daha 'gene'. Tanrı aşkına, Praskovya, hayatım tehlikede.

PRASKOVYA : Herkese saat onda köy meydanında toplanmaları söylendi. Tören, Eski Askerler Tugayı, Genç Öncüler ve Toplu İttifak Alayının gelişiyile başlayacak. On yıl önce, o görkemli kurtuluş gününde birliklerimizin ilerlediği yol boyunca köyde yürüyüş yapacaklar.

PAVEL : (sözünü keserek) Törene gel, Praskovya.

PRASKOVYA : Herkes yerine oturunca, hep birlikte Devrim İlahisini söyleyerek biz katılacağız. Bunu, Köy Başkanının 'hoşgeldiniz' konuşması ve Moskova'daki Merkez Komite mesajının okunması izleyecek. Daha sonra, Zaferi Marşının söylenmesi ile törenin en coşkulu bölümü başlayacak.

PAVEL : Yoldaş Sekreter Chomski'nin konuşması.....

PRASKOVYA : ve anıtın açılışı. Açılıştan sonra, okul müdürü yiğit aduilerin adlarını okuyacak ve okunan her isimle, ölünün dul eşi, annesi ya da kızı öne çıkarak anıtın dibine çelengini bırakacak.

PAVEL : İşte ben de hamlemi o zaman yapacağım. İsimler okunana dek topluluğun arkasında gizlenmiş olacağım, ama sıra benim adıma gelince.... öne çıkacağım ve kendimi tanıtacağım. " Yoldaşlar, Pavel Ivanovich Navrotsky ölmedi. Yaşiyor. Burada karşınızda duran odur, yalvarırım onun öyküsünü dinleyin ve ondan sonra ona uygun bulduğunuz gibi davranın.

PRASKOVYA : Ben korkuyorum, Pavel.

PAVEL : Sen korkuyorsun. Benim neler hissettiğimi sanıyorsun? Binlerce çift göz bana bakıp, beni yargımlarken orada duracak olan benim.

PRASKOVYA : Ya bir terslik olursa.

PAVEL : (lafa girerek) Hiç bir terslik olmayacak.

PRASKOVYA : Bence sen bu köyün nasıl bir yer olduğunu unutmuşsun, Pavel. Orada, bazı acımasız, kötü ruhlu kişiler de olacaktır.

PAVEL : Bunu daha önce de tartışmıştık, Praskovya....ve törenin, müziğin, konuşmaların, onların düşünce ve duygularını üstünde yüceltici bir etkisi olacağı konusunda anlaşmıştık.....Daha ulu bir duygu boyutuna yüceltilmiş olacaklar....bağışlayıcı olacaklar..

PRASKOVYA : (kuşkuludur) Boris Ratnitski mi bağışlayıcı olacak?

Ya da yaşlı Arkadina Petrovna? Bir koca, iki erkek kardeş ve üç oğul yolladı savaşa ve hiçbiri geri dönmedi. Dediklerine göre, evinde bir yere Hitler'in resmini koymuş; her sabah uyanınca ona tükürüyormuş.

PAVEL : (çaresizlik içinde haykırır) Praskovya! Praskovya! Ezilmiş, harpalanmış ruhumda saklı kalan bir pamçacak yiğitliğe tutunmaya çalışıyorum ben. Onu mahvetme! Bana destek ol, kadın! (Sakinleşir) Başka yolu yok. Bu benim tek şansım. Bunun dışındaki tek seçenek: delilik...ya da intihar! Gerçekten Praskovya. Burada bir gün daha kalırsam, gırtlığımı keseceğim. (kendisini yatıştırarak)? Ama buna gerek kalmayacak, çünkü çok dokunaklı ve etkileyici bir savunma hazırladım Yoldaşlar için. Sana söz veriyorum Praskovya, ben sözümü bitirdiğimde, gözü yaşarmamış pek az kişi kalacak. (Konuşması için hazırlanmış olduğu kağıtları kastederek). Nerede o.....nerede o....Evet...Dinle: "... ertesi gün şafağın hiçbir kurtuluş getirmediği karanlık, çaresizlik geceleri,..." Ya buna ne dersin? : " Soğuk, iğrenç kokulu, gri bir mezara konulmuş ruhumun tek gıdası, vicdan azabıydı....." Kaç kere sen kendin, istesem sahnede çok başarılı olabileceğimi söylemiştin Evet, kader bunu sağladı. Bugün, hayatım için, hayatımın gösterisini sergilemeliyim. Ve bunun için hazırım, Praskovya. (konuşmasını kastederek) Ben orada, üniformamla karşılarında dururken, gerçek ve bu sözlerin içtenliği ile çarpılacaklar.

PRASKOVYA : Neyinle durduğunda?

PAVEL : Üniformamla..... Sarazhentsy Tugayından Yoldaş Er Pavel Ivanovich Navrotsky olarak.....

PRASKOVYA : Pavel.....

PAVEL : Beni bir düşman gibi görmeyecekler.....

PRASKOVYA : Pavel....

PAVEL :kacığı ve davaya ihanet ettiği için cezalandırılması gereken bir düşman gibi. Yok, hayır.....

PRASKOVYA : Pavel!! (Sonunda onu susturmayı başarmıştır) Siyah takım elbiseni, o güzel siyah elbiseni çıkarıp havalandırın ve giymen için hazırladım.

PAVEL : Takım elbisemi mi?

PRASKOVYA : Evet. Anımsamıyor musun? Evlenirken giymiştin.

PAVEL : Tabii ki anımsıyorum. Ama ben üniformamı giyeceğim.

PRASKOVYA : Pavel lütfen.....

PAVEL : Anlamsız tartışmalara ayıracak vaktimiz yok, Praskovya. Sen lâftan anlamaz mısın! Ben teslim oluyorum. Bir asker evlenirken giydiği güzel siyah takım elbisesi ile teslim olmaz.

PRASKOVYA : Pavel, lütfen beni dinle.....

PAVEL : Hayır! Neden benim için herşeyi güçleştiriyorsun, Praskovya! Seninle herşey için tartışıp, savaşmam mı gerekiyor? Artık canıma yetti. Ne diyorsam onu yap. Git ve üniformamı getir, Praskovya! Yürü!

(**PRASKOVYA** ayaklarına kurşun bağlanmış gibi yürüyerek ahırdan çıkar.)

PAVEL : (bir yandan yıkanırken) **Cesaret Pavel. Cesaret!** Bitmesine az kaldı. Öyle ya da böyle, bu çilenin bitmesine az kaldı. (bir 'ahıra veda' turu atar) **Duydunuz mu, şekerciklerim?**

Yakında sizi terk ediyorum. Evet benim küçük bok yiyicilerim; canavarlığınızla parça parça edebileceğiniz başka bir kurban bulmanız gerekcek. Dolayısıyla, burada paylaşılmış olduğumuz yılların anısına, Pavel Ivanovich içine yerleşmiş olan derin, hem de çok derin nefret ve tiksintisini yansıtan son bir jestle terk edeceğim sizleri.

(Değneğini kapar ve vahşi bir hayvan gibi domuzlara vurup, şiddetle dürtüklemeye başlar. Bu hareketinden dolayı oldukça tatmin olmuştur. Yorgun ve mutlu bir **PAVEL** olarak yaşama alanına döner. **PRASKOVYA** geri döner. Dehşetten sinmiş bir halde, sessizce, hala soluk soluğa olan çılgın haldeki **PAVEL**'e zavallı, küçük bir behçe uzatır. **PAVEL** bohçayı açar; bohçanın içinden güveler tarafından yenilmiş üniformasının kalıntıları çıkar..... başlık, paramparça bir tünik, bir tozluk vs. vs.)

PAVEL : Nedir bu?

PRASKOVYA : Sana anlatmaya çalıştım.

PAVEL : Praskovya.....?

PRASKOVYA : Hepsi bu. Ve bu kadarı bile kalmış olduğu için şanslısın. Onu bana verdiğinde yakmam gerektiğini söylemiştin; ama güzel bir bohça dolusu paçavraya, -çünkü, hepsi bundan ibaretti - yazık olur diye düşündüm..... dolayısıyla, onu bir köşeye tıkıverdim ve ne zaman bir bez parçası gerekse..... (sesi giderek kısılır) bir gün gene ona ihtiyaç duyacağın aklıma bile gelmedi.

PAVEL : (donup kalmış- inanamayarak) Sen bana bunun şey olduğunu mu söylüyorsun.....Hayır! Olamaz. Bana bunu söylemiyorsun, değil mi?

PRASKOVYA : Evet.

PAVEL : Evet, ne?

PRASKOVYA : Evet, sana bunu söylüyorum.

PAVEL : Yani bu...

PRASKOVYA : ...senin uniforman... ondan geriye kalan.

PAVEL : Ama düğmeler... parlak piring düğmeler... Önünde, boydan boya altı düğme vardı.

PRASKOVYA : O gece eve geldiğinde düğme filan kalmamıştı.

PAVEL : Emin misin?

PRASKOVYA : Evet. (Paçavraları inceleyen taş kesilmiş PAVEL sessizlik içindedir.) Korkarım, fareler tarafından da kemirilmiş. (PAVEL, tünüğünden geriye kalanı üstüne geçirir. PRASKOVYA başını sallar. PAVEL başlığı giyer ve selam verir. PRASKOVYA tekrar başını sallar.) Biri gülebilir. (PAVEL yıkılmıştır) Sözü-mü dinle ve elbiseni giy. Giymen için hazırladım. Beyaz bir göm-lek. Siyah ayakkabılarını da bir güzel parlattım...ayna gibi par-lıyorlar. Eminim, fazla bir şey farketmeyecek. Yani, Er Navrotsky yerine, çok iyi anımsadıkları, sorumluluk sahibi, akli başında bir Yoldaş Pavel İvanovich görecekler karşılarında. Hatta, bu se-nin yararına bile olabilir.

PAVEL : Tanrı aşkına, Praskovya! Beni işitmedin mi? Bu, as-keri bir durum. Bir asker kaçağı, Divanharb'in karşısına damat-lık elbisesiyle çıkmaz. "Niçin üniformalı değilsiniz, Er Nav-rotsky?" "Yoldaş Çavuş, karım onu yeri silmek için kullanmış, Efendim; geriye kalanı da fareler ve güvelere yemek olmuş." Bu beni kesinlikle idam mangasından kurtarır. (kuşkular başlar) Hayır...hayır...dur...dur bir düşünüyüm...bir düşünüyüm. (deli gibi bir aşağı bir yukarı yürümeye başlar) Çok dikkatli düşünmeyi ge-rektiren bir durum bu...yeni ve beklenmeyen gelişmelerin ışığı altında tekrar durum değerlendirmesi yapmak gerek. Bunun basit bir çözümü olmalı...ki, sakın olup paniğe kapılmazsak, bunu bu-la-cağız. (Sessizlik ...sınırları iflas etmeye başlamıştır) Ya ben yanlıyorsam, Praskovya?

PRASKOVYA : Ne hakkında?

PAVEL : Onlar hakkında... (dışarıdaki dünyayı kasteden bir hareket yapar) Diyeğim ki, benim insan tabiatına duyduğum masum inanç, Yoldaşlarımızın iyi yürekliliğine duyduğum güven... (yut-kunur) ...büyük, kocaman bir hatadan ibaret. Yani, benim öykümü dinleyince, bağışlamak ve anlayış göstermek yerine...belki...tabii,

bu kesin değil ama, belki de... benden nefret edip, beni aşağılayacaklar. Ben ve on yıl önceki zayıf anım, kendi zayıflıklarımı çağırıştıracak onlara... hiç itiraf etmek istemedikleri, ya da, anımsatılmasını istemedikleri kendi zayıflıklarına. Çünkü, sen bir noktada kesinlikle haklısın, Praskovya Alexandrovna... orada toplananlar ilâhi söylemek için boğazlarını temizleyen azizler değiller. Oh, kesinlikle değiller. Eğer oradaki bazı saygın Yol- daşlarımızla ilgili gerçekler bilinse, bugün merhamet dilenen tek kişi ben olmayacaktım kuşkusuz. Benim, onların duygu ve düşüncelerinin yüceliği hakkındaki teorim, içlerinde böyle bir şeyin olmasına izin vermeye yetecek kadar insanlık kalmasına dayanıyor. Ama, senin büyük bir idrakle işaret ettiğin gibi Praskovya, içlerinden bazılarını tanıdığımız kadarıyla, bu, küçük bir mucize beklemekten başka bir şey değil. (başına vurarak) Budala! Budala! Budala! Nasıl bu denli saf olabiliyorsun, Pavel Ivanovich. Öyle uzun bir süredir buradayım mı, insan tabiatının nasıl bir şey olduğunu unuttum. Merhamet ve Bağışlama mı? O dışarıdaki gürühten bunu elde etme şansım, ancak bu domuzlardan elde edebileceğim kadardır. (Artık bando iyice canlanmıştı.)

PRASKOVYA : Pekâlâ, ne olacak Pavel? Seslere bakılırsa, hazır olmak üzereler. Ya şimdi, ya asla. (Sessizlik) Beni duydu mu, Pavel? Gitme vakti geldi. Halâ oraya gitmek niyetinde misin?

PAVEL : (çok hafif ve ürkek bir sesle) Yapamam. Yararı yok, Praskovya. Ben bunu yapamam. Adilce yargılanmayacağım. Hatta, beni dinlemeyecekler bile. Daha ortaya çıktığım anda Sibiryâ kurtları gibi üstüme atlayıp, parça parça edecekler beni. (Konuşması için hazırlamış olduğu kağıtları fırlatıp atar.)

PRASKOVYA : Bu konu kapandı, o halde.

PAVEL : Benim için öyle. Şimdi, gösteriye çıkması gereken kişi sensin.

PRASKOVYA : Ben mi?

PAVEL : Evet. Onun için hazırlan.

PRASKOVYA : Ne demek istiyorsun?

PAVEL : Siyah elbisen... bir de, çiçeklerden söz etmemiş miydin? bir cenaze çelengi! Adımın söylendiğini duyunca... ağla Praskovya... ağla. Çünkü Pavel'ciğin ölü gibi mezarında yatıyor.

PRASKOVYA : (sinirli) Yani, benim oraya gidip... bütün o insanların karşısına geçip... sen ölmüştün gibi davranmamı istiyorsun.

PAVEL : Son on yıldır yaptığın bu değil miydi?

PRASKOVYA : Evet, orası öyle...ama, bu çok farklı, Pavel. Matem elbiseli ve giçekli dullara eşlik eden bir de bando var.

PAVEL : En isten sıyrılmaya mı çalışıyorsun?

PRASKOVYA : Evet. HAYIR! Eğer oraya gitmemi istiyorsan Pavel, gideceğim. Ama, şunu bilmeni istiyorum ki, tıpkı senin gibi ben de oraya gitmekten korkuyorum. Anlaşılan, artık hemen hemen kimseyi görmediğimin farkında değilsin. Şimdi dış dünya ile tek ilişkim, domuzlardan birini kasaba götürmekten ibaret. Bunun dışında, tıpkı senin ^{şurası} olduğu gibi, ben de evin içinde tutsağım. ^{şurasına} ^{duy}

PAVEL : Zaman kaybediyorsun, Praskovya. Eğer adım okunduğunda öne çıkmak için orada olmazsan, insanlar kuşkuya kapılıp sorular sormaya başlayacaklar.

(PRASKOVYA yerinden kıpırdamak için hiç istekli değildir)

PAVEL : Seni uyarıyorum, bu gidişle gün sona ermeden, gerçek bir ölümün yasını tutuyor olacaksın.

PRASKOVYA : Pekâlâ, pekâlâ.....Gidiyorum. Ama sana şunu söyleyeyim ki Pavel, bu bana büyük ve berbat bir günahmış gibi geliyor. Seni gizlemek başka şey, benden şimdi yapmamı istediğini yapmak başka şey..... (PRASKOVYA endişeli bir şekilde başını sallayarak dışarı çıkar. Artık dışarıdaki canla başla çalan bandonun coşkunu sesi iyice yükselmiştir. PAVEL, terlikleri ile başbaşadır)

PAVEL : Ah anneciğim! Bunların yüzünden oldu. Evet! Biliyorum, haksızlık bu; çünkü küçük Pavelciğin için büyük bir sevgiyle yaptın sen onları; ama, ona ne yaptıklarını görseydin, mezarından çıkıp, onları dikip işlediğin güne lanet ederdin. Tıpkı o savaş meydanındaki bir düşman mermisinin yapabileceği gibi onun yaşamına son verdiler.

Önce, herşey öylesine basit görünüyordu ki! Bana bir üniforma ile silah verdiler; onları nasıl selamlayacağımı öğrettiler; sonra, güzel bir ilkbahar günü Praskovya'ya veda edip onu öptüm ve diğerleriyle birlikte, savaşı kazanmak üzere yollara düştüm...Çok geçmeden, hep senin söylediğin gibi, bir kahraman olarak eve dönceğimden emin gibiydim. (terlikler) Ve, yürüyüşler uzun ve zorlayıcı bir hale geldiğinde bile, onların beni evde bekliyor oldukları düşüncesi...ışık çalıp, gülümsememi sağladı. Önceleri, bu yüzden diğerleri benimle alay ettiler. Ama haftalar geçip, biz gittikçe evimizden uzaklaşmaya başlayınca gülmeleri kesildi. Bir zaman geldi- geceleri toplanıp otururken, söyleyecek bir şarkı,

ya da anlatacak bir fikir kalmadığında, içlerinden biri çıkıp, hafif bir sesle şöyle derdi: "Bize terliklerini anlatsana, Pavel!" Ben onlardan söz edip, onların o yumuşacık rahatlığının sıcaklığı içinde Praskovya ile birlikte ocağın karşısına geçip havadan sudan, domuzlardan ya da en son köy dedikodularından konuşmalarımı anlatırken, adamların sıra hasretiyle hüzünlü bakışları ateşe dalıp giderdi.....Eviden, yuvasından uzak olunca, önemsiz, küçük şeyler bile koskoca bir adamın yüreğini böylesine burkuyordu.

O ilk kış çok kötü sayılmazdı. "Gelecek ilkbahar" diyorlardık, birbirimizi neşelendirme çabası içinde; "Gelecek ilkbahara evimize dönmüş olacağız." Hatta, moralimizi bozmadan ikinci kış geçirmeyi bile başardık. Ama, ertesi yıl gene ilk karın yağışını izliyorduk, ve artık zaferle Sarazhentsy'e doğru yürüme düşüncesi çok uzak bir olasılıktı bizim için.

Ve, o ne kıştı anneciğim! Aramızdaki en yaşlılar bile karın hiç böylesine yoğun, havanın hiç böylesine soğuk olduğunu anımsamıyorlardı... Rüzgar öyle soğuk esiyordu ki, insanın derisini çatlatıp bıçak gibi kesiyor, kemiklerini dışarı uğratiyordu. Ellerimiz, bize gidim gidim verilen içler acısı ekme kabuklarını kavramakta güçlük çekiyordu. Az ötemizde, kara boğulmuş siperlerindeki düşmanlarımızın çektikleri de bizden farklı değildi. Bazen, koca toplar susunca, soğuk rüzgar onların iniltilerini taşıyıp, bizim büzülüp sindiğimiz yere getirirdi.

Ne için? Sıcak yuvalarımız, gencecik karlarımız bizleri beklerken, niçin açlıktan ve soğuktan ölüyorlardık? Bütün bu saçmalıklar, boş kursağında ne var ne yoksa hepsini kusma isteği uyanıyordu. (terlikler) İşte o zaman saflıklarını yitirdiler. Bir cesaret kaynağı, devam edip katlanmak için esin kaynağı olmayı bırakıp, giderek bana azap çektirmeye başladılar. Orada, siperde birbirimize sokulup oturmuş, içimi kemiren açlık ve soğuktan dolayı ağlamamaya çalışırken, az çok dengesini yitirmiş zihnimde onların hayali uçuyordu.... O hayalin yanısıra, kokular ve sesler de... Ocakta kütürdeyen çam kütükleri.....fokurdayan semaver..... çıtır çıtır sıcak ekme ve yeni dövülmüş tereyağı.....

O güçsüz halimde bile bunların üstesinden gelebilirdim, ama o küçük ses fısıldamaya başladı.

"Evine git, Pavel Ivanovich, Evine git."

Dualar ve kahramanlık şarkılarıyla kulaklarımı tıkamaya çalıştım, ama hiç biri kâr etmedi. Ben soluk soluğa kalıncaya, sesim çatlavıncaya dek bekledi ve sonra devam etti... Benimle, tökezleyen sadakatimle, kutsal olan ne varsa, hepsiyle alay ediyordu... "Cennet ve Cehennemde bayraklar yoktur; mezar dışında hiçbir dava yoktur."

..... ve hep o aynı nakarat.....

"Eve git, Pavel Ivanovich, terliklerin seni bekliyor. (Uzaktan bando ve marş söyleyen sesler duyulur) Evet. ... güneş parlarken ve karnınız tokken böyle şarkı söylemek çok kolay!

Ben, o şartlar altında günaha teslim olduğum için, korkunç bir günahkar mıyım, Anneciğim... açlık ve soğuktan yarı delirliklerle ocağın yanbaşında bir tek geceydi; sonra, mutlulukla vatanımı savunmak için hayatımı feda edebilirdim. Ama, burada kendime geldiğim zaman, Praskovya bana çoktan bir ayın geçip gitmiş olduğunu söyledi. Bir gün, bir hafta, bir ay... Ne yaparsam yapayım, hepsi aynı kapıya çıkacaktı... kafaya bir kurşun.

(Siyah matem giysilerini giymiş olan PRASKOVYA geri döner. Bitkinlikle içini çekerek oturur ve fısıldayarak....)

PRASKOVYA : Pasha...Pasha... Herşey yolunda, Pasha. Herşey olup bitti ve herşey yolunda. Neler olduğunu dinlemek istiyor musun, Pavel?

(PAVEL sessizce ona bakar. PRASKOVYA küçük bir kara kutu çıkarır.) Birincisi, bir madalya ile ödüllendirildin...En yüce özveride bulunduğun için....(madalyanın üstündeki yazıyı okur) "Pavel Ivanovich Navrotsky. Bir Halk Kahramanı." Kimbilir annen seninle ne kadar gururlanırdı. Ayrıca, anıta da ismin kazıldı. Yoldaş Sekreter Chomski'nin konuşmasına gelince.....Dışarı çıkıp oraya gitmemle en doğrusunu yaptın Pavel. Onun söylediklerinden sonra ortaya çıkmak senin için çok güç olurdu. Konuşmasına, hepimize, kendilerini adadıkları amaç için feda eden, gelecek nesiller okusun diye adları taşlara kazınmış soylu Yoldaşlardan ibret alması gereken "Şanlı Devrimin Evlâtları" diye hitap ederek başladı. Biz güvenli bir dünyada yaşıyoruz Pavel, senin gibilerin sayesinde...." Rusya, o soyuk bozuk faşistleri bozguna uğratan-

7

ları doğuruyor " dedi.... Çocuklarımız, onların çocukları ve bu çocukların çocukları bolluk içinde bir dünyada yetişecekler, senin gibilerin sayesinde.... 43 yılının Kış Seferinde, Devrimi savunmak uğruna kendilerini feda eden Sarazhetsy'li elleri cesur adama sayesinde. Ve son olarak, herhangi bir yerde, belirsiz bir mezarda yatıyor olmanın pek bir önemi yok; çünkü, hatıran sonsuza dek insanların yüreklerinde kutsanacak.

Gefelim, orada bulunan yoldaşlarımıza.... Görülecek manzaraydı! Senin için ağladılar Pavel, sanki sen onların kendi kanından canındanmışsın gibi. Çiçeklerimi bıraktıktan sonra yeri- me dönerken, " bizim sevgili Pavel Ivanovich'imizi" diye beni ku- caklamalarından, her yerim çürük içinde kalacak diye düşündüm. O yaşlı iskelet Smetalov.... Kabak kafasını o para pençesi elle- rinin arasına aldı ve ağladı! Hepsi ağladılar... Tamara, Gaiina, Natasia.... sayende tek tek hepsi bir güzel ağlama fırsatı buldu. Beklenmedik bir şekilde ortaya çıkıp da bu kedere kısa yoldan son- verseydin, çoğu düş kırıklığına uğrardı. Ama, en garibi neydi bi- liyor musun, Pavel? Orada, dışarıda bir an geldi, öylesine duygu- lanmışım ki, senin evinden çok uzaklarda bir yerde tek başına, acı içinde ölmüş olman düşüncesiyle, ben de ağlamaya başladım! Evet! Yoldaş Sekreter Chomski'nin sözlerinin etkisiyle, ben ken- dim birkaç dakika için, senin ölmüş olduğuna inandım. Bak! Gene başlamaya hazırım. (Gözyaşlarını silerek) Ama, dahası var. Hu- zurunu kaçırmak istemem ama, eğer anlatmazsam vicdanım rahatsız olacak. Herşey bittikten sonra, Smetalov benimle yürümek için is- rar etti, ve yolda... bana evlenme teklif etti. En azından, bence yaptığı buydu. "Benim domuzlarımla onun ineklerinin aynı çatı al- tındaki mutlu görünüşleri".... böyle ifade etti. Bunun, Dul Nav- dan kurtulamadım! Bir yanıt almak üzere önümüzdeki hafta gelecek. (Haç çıkarır)! Tanrı bize acısın.... Kuşkusuz, bugün yaptığımız şeyden dolayı ruhumuz Cehennemde kavrulacak. Ve eğer Yoldaşları- mız bunu keşfederlerse, cezamız iki katı olacak. Biz onlara yalan söyledik, Pavel..... hepsine! Onları aptal yerine koyduk ve yıldö- nümü kutlamasıyla dalga geçtik. Artık bizi asla bağışlamazlar.

PAVEL : Bu nasıl oluyor? Tıpkı domuzlar gibi, yemek, uyumak ve sıçmaktan başka birşey yapmadığım halde suçumun yükü gittikçe daha da ağırlaşıyor.... Çektiklerimden dolayı azalmak yerine,

tipki buradaki pislikte beslenip gelişen matcarlar gibi, sanki çektiğim acılarla beslenip, gelişiyor... Sonunda iş bu hale geldi mi, Praskovya? Artık ruhum, - Özüm bir domuz ahırından fazla bir şey etmez, öyle mi?

PRASKOVYA : Tanrıbilimle ilgili bir soru bu, Pavel. Bunun üstesinden gelebilecek kadar bilgili olduğumu sanmıyorum.

PAVEL : Bir insanın on yıl süren sefaletini Adaletin Kutsal Terazisi hiçe mi sayıyor?

PRASKOVYA : Sanırım, buna da ellemesem yerinde olur. Bütün bunlar, benim basit kadın aklımın ermeyeceği konular. Seni onlarla başbaşa bırakmak üzere gidiyorum.

(PRASKOVYA gitmek üzere ayağa kalkar)

PAVEL : Nereye gidiyorsun?

PRASKOVYA : Üstümü değiştirip işe koyulacağım. Kutlamalar sona erdi. Evde beni bekleyen bir sürü iş var.

PAVEL : (Hayretler içinde ona bakmaktadır) Bu kadar mı?

PRASKOVYA : Ne bu kadar mı?

PAVEL : Buradan çıkıp gideceksin ve beni burada... böylece bırakacaksın.

PRASKOVYA : Yaşam devam ediyor, Pavel.

PAVEL : Kimin yaşamı?

PRASKOVYA : Sanırım, herkesin.

PAVEL : Benimki de mi?

PRASKOVYA : Evet. Onun da devam etmesi için Tanrı'ya dua ediyorum.

PAVEL : (Kaba bir şekilde iğneleyerek) Bana bu bilgiyi verdiğin için sana çok teşekkür ederim, Praskovya. Demek, yaşamım devam etmeye devam edecek! Ne haraka! Burada karşı karşıya olduğum meydan okumaları bir düşünsene. Bana eşlik edecek domuzlardan başka birşey olmadığı gerçeği, durumu daha da pervasız kılıyor, öyle değil mi? (Alaylı ifadesinden naz alarak ellerini oğuşturmaktadır) O halde ne yapmalı? Biraz dindar çizgide bir şey mi? Ciddi söylüyorum! Belki de o küçük yağ fiçilerinin içinde saklı kalmış, kurtarılmaya değer ruhlar vardır. Tatlı diller döküp, gönülleri alarak, onları dışarı çıkaracağım. Hepsine güzel birer Hıristiyan adı verip, onlara İncil okuyacağım. Domuzlar Azizi Pavel! Hoşuna gitmedi mi?

O halde, politikaya ne dersin? Evet, bu da bir olasılık.

Bu domuz ahacı gayet politik bir konuma sahip. Bu zavallı alık yaratıklar, ayrıcalıksız ve sömürülen işçi sınıfının son gerçek örnekleri olabilirler. Onların amacına kucak açıp, bozguncu bir eylemle bir ayaklanma çıkarabilirim. Yani, bir daha sefere, bu çaresiz, zavallı yoldaşlardan birini kasaba götürmeye kalkıştığında, küçük bir isyanla karşılaşabilirsin. Gözardı ettiğim bir olasılık kaldı mı? Patates soymaya, ya da yerleri fırçalamaya gitmeden önce lütfen bir şey söyle....

PRASKOVYA : Patatesler çoktan soyuldu....Bu sabah ilk iş olarak bunu yaptım....Ayrıca, yerlerin de fırçalanması gerekmiyor. İşin aslını istersen Pavel...bir yağın giysi beni bekliyor.Bugün çamaşır günü. İşe koyulmam gerek....Ben gidiyorum.

PAVEL : İşte bu kadar.

PRASKOVYA : İşte bu kadar.

(PRASKOVYA çıkar. PAVEL tek başına kalır. Domuzlar homurdanıp, çığlık atmaktadırlar.)

UYUYAN GÜZEL VE CANAVAR

(Domuz Ahır. On yıl daha geçmiştir. Sahne gene bir domuz korosunun çıkardığı gürültülü seslerle başlar. PAVEL masasındadır-kayıpsızlık içindedir. O muhteşem terliklerinden tekinin kalıntısını andıran bir 'şey'le sinek avlayıp öldürmektedir. Diğer terlik teki ayağındadır. Birkaç dakika sonra bütün ölü sinekleri bir araya toplayıp, saymaya başlar. Saydıktan sonra ayağa kalkıp duvara doğru yürür; duvarda- buradaki günlerini işaretlemiş olduğu takvimin bir ölü sinek çetelesine dönmüş olduğunu görürüz. Şu ana kadar ki sayı: 9,762'dir. Buna 23 daha ekler ve toplam 9,785 olur.

Birkaç saniye kadar yavakta durmakta olduğu yerde gerinir. Bunu izleyen hareketi-şöpasını alıp domuzlara vurarak ahırın içinde dolanmak olur...doşku, ya da neşeyle vakit geçirdiği bir tür uğraştır bu. Bu uğraşın ortasında ansızın durur ve inanamayarak bakar...nasıl olmuşsa bir kelebek girmiştir ahıra. Onun ortalıkta uçuşmasını izlerken, ruh hali giderek- yavaş yavaş tümüyle değişmeye başlar. Kelebeğin, gün ışığı ve çiçekleriyle neredeyse unutmış olduğu, uzun yıllardır görmediği dünyaya anımsatan güzelliği onu büyülemiştir.

İçinden yükselen, ama gene içine bastırmış olduğu bir sesle PRASKOVYA'ya seslenir gibidir:

Kelebeği yakalamaya karar verir. Ağ gibi kullanılabilen bir şey bulmak için telaşla aranır...sonunda terliklerinde karar kılar.Sonra, kelebeği bulmak üzere telaşla geri döner... onu bulamayınca birkaç saniye kadar panikler.... bulunca, vecd içinde ama aynı zamanda rahatlamış olarak güler. Domuz ağıllarını çevreleyen parmaklıklara tırmanıp inerek, bir avcı gibi kelebeği izler ama kelebek onu hep atlatmaktadır. Gülmesi- kahkahaları giderek artar. Ansızın, olduğu yerde kalakalır.

PAVEL : Ne oluyor? Bu doğru olabilir mi? Gülüyor musun, Pavel Ivanovich? (kendikendisini, kendinden emin bir ifadeyle cevaplar) Evet, sevgili yoldaş. Bu kesinlikle doğru. Bir kelebeği yakalamaya çalışıyorum...ve gülüyorum. (Bir yandan da yeni bir şevkle kendinden geçercesine gülmeyi sürdürmektedir) Praskovya ! Ben gülüyorum ! (Tekrar kelebeğe döner, elinde terlik hazırdır) Seni bu-

radan dışarıya çıkartmalıyız. benim narin sevgilim. Burada...se
gibi minicik bir güzel için hiç de uygun bir yer değil. Nerede
Kanat gırpan minik dost, neredesin? Lütfen...Aman Tanrım!...
Lütfen burada ölmeye izin ver de seni gene dışarıdaki güne, çiçe
lere ve yaz rüzgarına kavuşturayım... ve buna karşılık sen de
oh sana yalvarırım... kendinle birlikte gün ışığına, ruhumdan kü
çük bir fısıltı götür. Benim Kurtuluşum ol! Ha! (Onu görür ve
donakalır...kelebek, ağılları çevreleyen çitlerden birinin üstü
ne konmuştur. PAVEL, her an атаға hazır bir vaziyette dikkatlice
yaklaşır. Bir kez daha ansızın durur- yaşamak üzere olan felâke-
tin dehşeti ile gözleri iyice açılmıştır.)
Hayır...yapma...Hayır...HAYIR! (Çok geç kalmıştır. Domuzlar-
dan biri kelebeği yer. PAVEL şokeden deliye döner.) Katil! Katil!
(Bir bıçak kaparak domuzların bölmesine dalar ve şiddetli bir bo-
ğuşmadan sonra domuzu öldürür. Talihsiz hayvanın korkunç harıltı-
ları ve ölüm çığlıkları duyulur. İçeri dalan PRASKOVYA kana bulan-
mış ve haçkırıklar içindeki PAVEL'le karşılaşır)

PRASKOVYA: Pavel...Pavel...

PAVEL: Çok geç...çok geç...

PRASKOVYA: (onu görür) Oh Tanrım! Ne oldu? Kendini öldürmeye
mi kalkıştın? (Çılgın gibi PAVEL'i yoklayıp incelemeye başlar)

PAVEL: (Halâ haçkırarak) Hayır...hayır...

PRASKOVYA: Bu senin kanın değil mi?

PAVEL: Benim ruhum Praskovya...bu benim kanayan ruhum.

PRASKOVYA: O halde, burada bildiğimiz tarzda kanayan başka bir
şey daha var. (Kaz izlerini izleyerek domuzların bölmesine gi-
rer ve ölü domuzu görür.) Ulu Tanrım, şuna bak! Bunu sen mi yap-
tın, Pavel? (Çok etkilenmiştir) Hem de tek başına!

(PRASKOVYA bir kova su ve bir bez getirir ve halâ kendinde olma-
yan PAVEL'in temizlenmesine yardım eder.) Ne oldu? Haydi canım...
anlat bana, sonra kendini daha iyi hissedeceksin.

PAVEL: (kendini toparlayarak) Bir kelebek, Praskovya...
tozlu, kırmızı kanatları olan, mutlu, zararsız minicik bir güzel-
lik....onları anımsadın mı? hani biz çocukken...mavi peygamber
çiçeklerinin üstüne konarlardı....

PRASKOVYA: A. evet, onları anımsıyorum.

PAVEL: İşte onlardan biri, nasıl oldıysa buraya girmiş....
Onun ortalıkta uçtuğunu gördüğümde, domuzları kovalamakla meş-

guldüm. Kendikendime şöyle düşündüm : "Oh Tanrım, burası böyle küçük bir kelebek için hiç de uygun bir yer değil. iyisi mi, onu yakalıyayım da, Praskovya ona dışarı çıkarıp özgürlüğüne kavuştursun." ...ki, böyle de yapmaya çalıştım. Ama, ... en ilginç olanı, Praskovya.....onu kovalarken....(anımsayınca hafifçe gülümser-güler) ...bir an için bu gerçekten oldu da...onu kovalarken, sanki içimde birşey, uzun - çok uzun bir süredir ölü olan bir şey, yavaş yavaş tekrar hayata dönmeye başladı. Türli türli garip duygular içinde kaynaşmaya başladı..... ve bundan sonra bildiğim tek şey gülüyor olmamdı! Buna inanabilir misin, Praskovya? Benim güldüğüm. Burada!

PRASKOVYA : Burada olup bunu görmeyi çok isterdim.

PAVEL : Sana seslendim.

PRASKOVYA : O gülüşü çok iyi anımslıyorum. Öyle güzeldi ki! Pek iyi ama, bu ölü domuz nereden çıktı?

PAVEL : Şimdi ona geliyorum. Lafımı kesme.

PRASKOVYA : Affedersin.

PAVEL : O küçük kelebek....

PRASKOVYA : Evet.

PAVEL : Onu kovalıyordum ve güldüyordum....tıpkı küçük bir çocukken yaptığım gibi. Bir anlık bir sihir, Praskovya!...sanki o...burada!...çocukluğuma geri dönen gizemli bir yol bulmuştu... mavi bir rüzgarın gökyüzünü yalayarak estiği, etrafımda çiçekler ve cıvıldaayan kuşlarla hopluya zıplaya oynadığım çayırlara dönen bir yol.....

PRASKOVYA : Bu çok güzel, Pavel.

PAVEL : Ah evet. Orada duruyorlardı: O kelebek ve o küçük çocuk.... Güzellik ve Masumiyet! (Sessizlik) Hepsi o kafeste kaldı.

PRASKOVYA : (Sonunda anlamıştır) Aman Tanrım, Aman Tanrım....

PAVEL : (Başıyla onaylayarak) Güzellik ve Masumiyet, Canavar'la Birleşti. (Bir kaç saniye için gene duygularına dalıp, söyleyecek söz bulamaz!) Korkunçtu Praskovya . Onun yaklaştığını gördüm, ama onu durdurmak için yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Önce o arsız küçük kara gözleri sabitleşti; istekle burun delikleri titremeye başladı...ama, ben parmağımı bile kıpırdatmadan o iğrenç ağızını açtı ve bu herşeyin sonu oldu.

PRASKOVYA : Bunu bu kadar büyütme, Pavel. Sen elinden geleni yap
alışsın; Tanrı bu gayretin için seni kutsayacaktır.

PAVEL : Tanrı böyle bir şey yapmayacak. Tanrının burada olup
bitenlere aldırdığı bile yok.

PRASKOVYA : (Doğru duyup duymadığından emin olamayarak) Pavel?

PAVEL : Aldırma bile yapabileceği bir şey yok.

PRASKOVYA : (Derin bir hayretle) Sen neler söylüyorsun, Pavel
Ivanovich?

PAVEL : Burada Tanrı'nın yargılama yetkisinin olmadığını
söylüyorum. Neden biliyor musun? Çünkü burası Cehennem! Evet!

Artık nerede olduğumu biliyorum. En sonunda, bu yerin gerçekte
neresi olduğunu öğrendim: Cehennem! Lânetlilerin vadi. Bu, benim

cezam Praskovya... Canavarların Güzeelliği yutup yellenmelerini
izlemek... onların masumiyeti mideye indirip, boka dönüştürmelerini

izlemek... (bir kez daha patlayarak) ...ve bütün bunlar davranma
gücümü aşıyor. Sona yaklaşıyorum, Praskovya. O birkaç saniyelik

masum güls, belki de ruhumun can çekismesiydi.

PRASKOVYA : Haydi Pavel, çok üzüldüğünü biliyorum ama bunu abart-
ma. İkisini birden yaşayamazsın.

PAVEL : Ne demek istiyorsun?

PRASKOVYA : Hem ölüyor olup, hem de Cehennemde olamazsın.

PAVEL : Neden?

PRASKOVYA : Çünkü, küçük bir çocuk bile sana Cehennemden öldükten
sonra gidilen bir yer olduğunu söyleyebilir.

PAVEL : (Öfkeden neredeyse dili tutulmuştur) Böyle bir zaman-
da benimle laf mı yarıştıırıyorsun?

PRASKOVYA : Belki, gerçekte ilgilenirsin diye düşünmüştüm, Pavel.

PAVEL : İlgilenmiyorum. Çünkü senin 'gerçek' dediğin şey, dai-
ma derin felsefi ve ahlaki konuları önemsiz laf kalabalığına boş-
maktan ibarettir.

PRASKOVYA : Pekâlâ, pekâlâ, nasıl istersen öyle yap. Ama, seni
daha da kızdırmak pahasına olsa bile Pavel, sınırlarımı belirtmek
zorundayım: daha geçen hafta pantolonunun belini bollatmak zorunda
kaldım; çünkü göbeklenmeye başladın... Az önce de, çıplak ellerin-
le kocaman besili bir domuzu öldürdün. Bütün bunlar bana ölmekte
olan bir adamın işi gibi gelmiyor.

PAVEL : Ben, Ruhun demek istedim, içten içe. Beni duymadın mı?
Ben ruhumdan söz ediyordum.

PRASKOVYA : A, anlıyorum...

-21-

PAVEL : Hayır, anlamıyorsun! Hiç bir şeyi anlamıyorsun. Burada yaşamakta olan trajik durum senin anlayışını aşıyor. (Ölü sinek çatalesinin olduğu duvara doğru) Bak! Bak ne hale geldim! Yaşamımın nedeni ibaret kaldığına bak. Dokuz bin yedi yüz seksenbeş ölü sinek. Ben ahmakca bir gerçeklikle o masada oturup sinekleri katlederken, yalnız bir kere yaşayabileceğim hayatımın günlük geçip gidiyor. Pekiyi bundan sıkılınca başvurduğum diğer içacı uğraş ne? Domuzlara eziyet etmek. Şimdi onlar benden daha üstün bir yaşam kalitesine sahipler. Gerçek bu! En azından onların bir işlevi var. Kabaca diyebiliriz ki, domuz sosisleri ve pastırması onların yaşamına bir anlam veriyor...ki, bu bakımdan benden üstün oldukları söylenebilir. Ben kendimi kandırılmıyorum, öyle değil mi Praskovya? Ben hep böyle değildim. Senin evlendiğin adam...diğer erkekler gibiydi, öyle değil mi?... iyi ve yararlı bir yaşam için tasarıları, düşleri olan, namuslu ve çalışkan bir adam. Ben savaşa gitmeden önce, birlikte son gecemizi anımsıyor musun? ...nasıl yatakta oturup gelecek ve ben geri döndüğüm zaman neler yapacağımız hakkında konuştuğumuzu.... Bir aile olmak, daha çok domuz almak ve daha büyük, daha iyi bir ahır için yaptığımız planları. O bendim... şimdi en büyük zevki masanın üstünde bir sineği daha yamyassı etmek olanı aynı adam. Bu adamın en büyük tutkusu ne biliyor musun? Yüz bin ezilmiş sinek. (ahırda dolanarak) Ve en büyük korkumun da aklımı yitirmek olduğunu düşünürsek, (Boş bir kahkaha) Burada beni gerçekler bekleyenle kıyaslanırsa, mutlu bir son olurdu bu. Benim için ayrılmış olan ceza Praskovya, tam bir ayıklık içinde, aklım başımda olarak, ruhumu yitirmekte olduğumu ve bir gün o öldürdüğüm hayvandan hiç farkım kalmayacağını bilmek. Pekiyi, bu olduğunda, karşılaşma şansım olacak mı. Güzellikle gene? (Sineklere yaptığı gibi hayali kelebeğe vurur) Bak, o zaman neyi kullanıyor olacağım. (lime lime olmuş terliği gösterir) Bunu tanıdın mı? Şimdi üstünü kaplayan kir tabakasının altında, eski zerafeti ve güzelliğinden geriye kalan bir şey seçebiliyor musun? Annemin terlikleri! Bunlar benim sahip olduğum en değerli şeylerdi. Onlara bir de şimdi bak. (Terliklerini domuz bölmelelerinden birine fırlatıp atar) Haydi... bari temiz iş olsun.. onları boka çevirelim. İçinde kutsal olan hiçbir şey kalmayan bir yaşam, ruhsuz bir varlıktan ibarettir, Praskovya. Yaşamaya değer bir hayattır.

(PRASKOVYA nasıl yanıtlayacağını bilemez. Başını bir onaylar gibi, bir karşı çıkar gibi sallayarak, tekrar cesaret buluncaya kadar saygılı bir sessizlik içinde kalır bir süre)

PRASKOVYA : Pavel.....lafını bölmek istemiyorum ama...bir soru sorabilir miyim? (PAVEL cevap vermez) Bütün bunlar, şu an için diğer şeyledi...ve buradaki durumu etkiler mi?...Şey demek istiyorum... kesmek istemiyorum ama, akşam yemeği zamanı geliyor ve.... acaba ben o işe mi bakayım... ya da, ne yapayım? (PAVEL cevap vermez) Lahana çorbasıyla, meyvalı hamur tatlısı yapıyordum (PAVEL gene cevap vermez) Pavel?

PAVEL : (Çok sert) Seni işittim!
(Bir sessizlik daha)

PRASKOVYA : Evet ?

PAVEL : (bu, onun için kolay değildir) Tatlı için biraz anason tohumumuz var mı?

PRASKOVYA : Evet.

PAVEL : Çorba ve tatlı.

SAHNE III

GECEYARISI YÜRÜYÜŞÜ

(Ahır. Gece. Çok daha uzun bir zaman geçmiştir. Bu kez duvarda, açık saçık sözcükler ve domuzlar hakkında kaba, aşağılayıcı çizimler olan başka bir duvar yazıları serisi vardır. Sahne başladığında hayvanlar sakin bir ruh hali içindedirler. Masanın üstünde yanmakta olan bir mum vardır. Sedirin üstündeki PAVEL yastıklara yaslanmaktadır. Çok hasta bir adam görünümündedir. Bitkindir ve çaresizce solumaktadır. PRASKOVYA başındadır. Giyilmek üzere hazırlanmış bir kadın kıyafeti göze çarpar...elibise, şal, şapka ve ayakkabılar)

PAVEL : (Konuşmak için gayret sarfederek) Daha vakit gelmedi mi?

PRASKOVYA : Biraz daha var.

PAVEL : En az bir saat önce de böyle demiştin.

PRASKOVYA : Sokakta hala yanan bir kaç lamba daha var. Hepsi sönmeyen güvenli olmaz. Sabırlı ol.

PAVEL : Sabırlı ol! Ben ölüyorum...havasızlıktan...o hala bana "sabırlı ol" diyor!

PRASKOVYA : Seni yelpazeleyim mi?

PAVEL : Yararı yok! O sadece... buradaki pis koku...ve kirli havayı...uçuşturmaktan başka işe yaramıyor. Bana temiz hava gerek...temiz hava...

PRASKOVYA : Ve ona kavuşacaksın. Birkaç dakika daha sabret.

Köydekilerin yatıp derin bir uykuya dalmalarına fazla bir şey kalmadı. Sonra sana söz veriyorum, bu fırsatı kullanacağız....

(haç çıkarır) Tanrı yardımcımız olsun. Bir kez daha söylüyorum, Pavel: Kendimi oldukça gergin hissediyorum. Burada bazı garip

seyler düşündüğün oldu, ama bu...Eğer, sağlık durumun yüzünden olmasa, asla böyle bir şeyi kabul etmezdim. Onun için lütfen verdiğin sözü unutma....dışarıya çıktığımız zaman hiç tartışmayacağız.

Sen artık buraarda yolunu bulamazsın, bu yüzden yolu ben göstereceğim ve ulu kavağa kadar gidip sonra geri döneceğiz. Eğer buna varsan ve ortalık güvenli görünüyorsa, dönüşümüz için belki daha dolaşmalı bir yol seçebiliriz. Ama hepsi bu kadar. Anlaştık mı?

PAVEL'in ağladığını görür.) Şimdi ne oldu? Gerçekten Pavel, son

günlerde vaktinin yarısını ağlayarak geçiriyorsun.

PAVEL : Elini ver bana... yüreğimi hisset.

PRASKOVYA : On Tanrı, evet! Ne oluyorsun Pavel?

PAVEL : Korkudan. Ben korkuyorum.

PRASKOVYA : Öyleyse bu gılgin fikirden vazgeçmeliyiz, öyle değil mi?

PAVEL : Hayır... hayır... sadece bu değil. Herşey! Bütün yaşamım. Ellibir yıllık ömrüm boyunca Pavel Ivanovich Navrotsky korkak bir adam olmayı sürdürdü... ve ben artık bundan öylesine yoruldum ki, Praskovya..... yoruldum... yoruldum...

PRASKOVYA : Böyle hastalıklı düşüncelerle kendini harpalama. Her şeyi iyi tarafından görmeye çalış.

PAVEL : Hayır, konuşmam gerek. Bu gece beni buradaki pis havadan daha çok boğan kendim hakkında saklı tuttuğum şeyler, itiraf etmediğim gerçekler var.

PRASKOVYA : Pekâlâ Pavel, dinliyorum.

PAVEL : (doğrulup oturarak) Ben bir korkağım, Praskovya!

PRASKOVYA onun sözünü kesmeye çalışır) Lütfen benimle iddialaşma....bunu söylemek zorundayım. Pavel Ivanovich Navrotsky bir korkaktır. Bu doğru, Praskovya. Diğer erkeklerin yurtseverlik duygusu, ya dahırsla harekete geçtiği noktada.... ben korkuya kendim olarak hareket ettim. Geçen gece, artık sonumun yaklaştığını bildiğimden, çocukluğumu anımsamaya çalıştım; son kez o pervasız mutlu masumiyet yıllarından birkaç tabloyu anımsamaya çalıştım.ama, aklıma tek gelebilen neydi, biliyor musun? Bir yere sığınip saklanmış küçük Korkak Pavel! Buna inanabilir misin? Çocukluğumdan derleyip toplayabildiğim yegâne anılar - ki, bunların en canlı olduğu nokta - sıkıntıdan, deritten kaçıp gizlenmek... dövüşmek için arananlar, ya da kayışını eline almış öfkeli babamdan... Satağımın altına, merdivenin altındaki dolabın içine, kilere, bahçedeki barakaya kaçıp gizlenmekle ilgiliydi. Saklanmak için bulduğum yerlerin listesini çıkartmış olduğum küçük gizli bir defterim vardı; bunların sayısını yüze çıkartmak istiyordum - eğer, yüz taanesessizce içine girebileceğim ve hiç kıpırdamadan yatınca, hiç kimenin beni bulamayacağı küçük ve karanlık yer bulsam, ömrümün sonuna dek güvenlikte olacağıma inanıyordum. Bunlardan ancak altmış yedi tane edinebildim. Ve bu tutku çocukluğumla birlikte sona ermedi. Praskovya. Büyüdükçe ve yaşam bana ürkemek için daha çok neden

sundukça, kaçıp gizlenmek sanatında ustalastım; sonunda, kalabalık bir insan kümesinin ortasında bile bunu beceremilmeyi başardım. Tıpkı düğünümüzdeki gibi. İtiraf etmem gereken korkunç bir şey var, Praskovya; sen benim damatlık elbisemle evlendin. O zaman da onun içinde gizleniyordum. Ya da, sana el sallayarak vedalaşıp savaşa giden o cesur asker. Onun cesur olan sadece üniformasıydı. Ben onun içinde de gizleniyordum. Cesaretim, düğmeler parlak kalabildiği sürece devam etti. Ve herşey nerede noktalandı? Bir domuz ahırında. Pekiyi, tapmin et bakalım, Pavel Navrotsky domuz ahırında ne yapıyor? Burası altmışsekizinci yer. (PAVEL yastıklarının üstüne yağalar)

PRASKOVYA : İşte hepsini içinden söküp attın. Şimdi kendini daha iyi hissediyor musun?

PAVEL : Hayır... hatta daha kötü hissediyorum. Eğer birkaç dakika içinde temiz havayı solumazsam, gece bitmeden beni mezarında gizlemek zorunda kalacaksın.

PRASKOVYA : Haydi Pavel... bunların hiçbiri olmayacak. Gidip bir daha bakacağım.

(**PRASKOVYA** DİŞARI ÇIKIP BİRKAÇ DAKİKA SONRA DÖNER)

PRASKOVYA : Evet, şimdi deneyebiliriz. Bütün aşıklar sönmüş.

(**PAVEL**, **PRASKOVYA**'nın yardımıyla ayağa kalkar ve kadın kıyafetinin içine girebilmek için adeta savaşır. Durumundan dolayı bu onun için zorlayıcı bir işlemdir. Bu işlemin sonunda bitkin düşmüş ve yatağın kenarına yaslanmak zorunda kalmıştır)

PAVEL : Ayna.

PRASKOVYA : Ne?

PAVEL : Ayna!! (**PRASKOVYA** bir ayna getirir ve **PAVEL**'in kendisini görebileceği şekilde tutar. **PAVEL** doğrulup görüntüsünü inceler- göğsündeki bir noktaya eliyle dokunarak) Şey... Şeyin var mı.... bir broş, ya da öyle küçük bir şey.....

(**PRASKOVYA** çıkar. O dışarıdayken **PAVEL** üstünü başını düzeltir.

PRASKOVYA, içinde değerli şeylerini sakladığı deniz kabuklarıyla kaplı bir kutuyla döner. **PAVEL** kutunun içindekileri altüst ederek aranır ve bir broşte kara kılar. **PRASKOVYA** onu elbiseye takar)

PRASKOVYA : Çok güzel!

PAVEL : Belki biraz fazla bol değil mi?

PRASKOVYA : Hayır. Aslına bakarsan, sende bu elbise benim üstümde olmadığı kadar iyi durdu.

PAVEL : Gerçekten mi?

PRASKOVYA : A, evet. Sekalin bıyığın olmasa, iyi bir aileden bir anne, ya da birinin karısı olduğuna beni inandırabilirdin. Sen sadece yüzünü kapa ve hiç sesini çıkarma. Ve sakın kendini kapıp koyverme. Eğer dışarıda birine rastlarsak, ya da biri bizi durdurup bir şey soracak olursa ben konuşacağım. Şimdi, - sen benim Yakutsk'dan gelen kuzinim Dnyasha'sın ve davul gibi sağırsın. Gerekirse şöyle derim: " Onunla konuşmak için boşuna nefesini tüketme. Hiçbir şey duymaz." Hazır mısın? (Haç çıkarır) Dışarıda, iki zavallı kadından yararlanmak için fırsat kollayan serserilerle karşılaşmayalım diye içinden dua et. Sessizce gecenin içine süzülürler. PAVEL'in duyuları tam anlamıyla bir saldırıya uğramış gibidir....hafif bir rüzgar, toprak kokusu, gökyüzündeki yıldızlar, cırcır böcekleri ve uzaktan gelen köpek havlamaları. Bütün bunlar kaldırabileceğinden fazladır. Özgürlüğü birkaç kez derin derin solur ve başı dönerek sersemeler.)

PRASKOVYA : Ulu Tanrım, ne oluyor? Pavel? Kalbin mi? Ne olur burada üstüme yağılıp ölme!

PAVEL : Hava, Praskovya....temiz hava...beni sarhoş ediyor...
...Tut beni...tut beni...Sanırım bayılacağım....

PRASKOVYA : Anlaşıldı! Ahıra dönüyorsun! Hâlâ ayakların yere basarken, gel Pavel. Zaten bu bir çılgınlıktır. Bunu hiç kabul etmemeliydim.

PAVEL : Hayır, hayır, hayır....Geçiyor... şimdi düzelirim. Hafif bir iç geçirme nidası kaçar dudaklarının arasından)

PRASKOVYA : Yavaş!

PAVEL : Yıldızlar, Praskovya....yıldızlara...bak!..

PRASKOVYA : Evet, onları görebiliyorum! Ama, Tanrı aşkına sesini yükseltme. Bu gidişle daha bir adım atmadan bütün köyü uyandıracakız.

PAVEL :ve küçük cırcır böcekleri! Dinle! Bu bir rüya değil, değil mi Praskovya?

PRASKOVYA : Hayır değil. Ama, Tanrı biliyor ya, olmasını isterim.

PAVEL : Uyanıp da kendimi gene o bok yuvasında bulduğum zaman ana işkence edecek başka (bir) rüya bu. Beni çimdikle, Praskovya. aydı, çimdikle beni. (PRASKOVYA onu çimdikler) Uhh! Oh evet, bunu

hissediyorum. O halde, doğru. Uyanağım ve bütün bu güzelliği, bu büyüleyici güzellik, gerçek! Toprak Ana.... Kendimi sana veriyorum. (Sanki bütün varlıkları kucaklayacakmış gibi kollarını açarak gecenin içine dalar. PRASKOVYA gılgına dönmüş bir halde peşinden gelir.)

PRASKOVYA : Yanlış tarafa gidiyorsun! Sola...Pavel...Dunyasha...sola dön.... (PAVEL ulu kavağa ulaşır. Birkaç saniye sonra, bitkin ve ona yetişmek için soluk soluğa kalmış PRASKOVYA yanına gelir)..... Tanrı aşkına dur, Pavel! Meyin var senin? Bizim yapmak mı istiyorsun? Yaumadan önce iki adım atıp, temiz hava almak için dışarı çıkmış akli başında iki kadın gibi görünmemiz gerek. Sanki peşinde bir adam varmış gibi gecenin içinde kendini yıldıyorsun. Biri çıkıp da namusumuzu korumaya kalkışmadığı için şanslı sayılırız. (etrafa bakınarak) Her neyse, işte buradayız! Haydi, birkaç dakika durup temiz havanın keyfini çıkaralım, sonra dönelim. Ama ne olur, şu zavallı bacaklarıma acı da bu kez koşturma. (PAVEL aç bir köpek gibi havayı solumaktadır.) Evet, ya-ban gülleri! Bu yıl pek serpildiler. Her yer onlarla dolu!

PAVEL : (halâ özgürlüğün etkisiyle kendinden geçmiş bir halde) Bu bir günah. Bu yıldızlarla, güllerle bezenmiş şahane güzellik! Benim bunlara hakkım yok, Praskovya. Tıpkı, Adem'in Cennet'ten kovulması gibi, benim günahlarım da beni dünyadan sürgün etti.... ama ben burada, Bekçi Melek'i atlatıp, azıcık da olsa gene cennetin tadına bakmaya çalışıyorum.

PRASKOVYA : Bunun için canını fazla sıkma. Görünüşe bakılırsa, Yüce Tanrı, yaptığımızı görmezden gelmeye karar verdi; aksi halde çoktan çarpılmış olurduk. Zaten, bunu adet haline de getirecek değiliz...umarım.

PAVEL : Biliyor musun, Praskovya: o aharda bir tür manevi yozlaşmaya uğradığımı, domuz pisliğinde ruhumun çürüdüğünü, adeta domuzların çişinde yüzdüğümü ve Tanrı'nın kimbilir ne zamandan beri beni unutmuş olduğunu sanıyordum. Ama, bu doğru değil! Halâ ben, benim.

PRASKOVYA : Sözlerine dikkat et, Pavel. İyi bir kadın böyle konuşmaz.

PAVEL : Oh, Kesinlikle öyle... Bu gece bunu hissediyorum.... Bu coşkuyu hissediyorum.

PRASKOVYA : Peşâlâ, sana inanıyorum. Ama artık halâ kendin olduğunu bildiğine göre, kendini bu düşünceye fazlasıyla kapılma. Beni

gerginleştiriyorsun, Pasha.

PAVEL : Kendimi tutamıyorum. O, güllerin kokusunu bu yana taşıyan hafif rüzgar, sanki bir tuğfan gibi duygularımı harekete geçiriyor. Çok coşkuluyum! Beni dürtten bir şey var!

PRASKOVYA : Tanrı yardımcımız olsun. Gelmekte olanı görüyorum.

PAVEL : Garip ve güçlü dürtüler bunlar!

PRASKOVYA : Bu dürtüler ne yapmanı istiyor, Pavel?

PAVEL : Bu yol! Önümüzde uzanan bu yol, Praskovya....bu yol beni geçiriyor.

PRASKOVYA : (Kesin) Hayır.

PAVEL : Evet. Yürümeye devam edelim.

PRASKOVYA : (Daha da kesin) Ben de hayır diyorum! Yolumuz buraya kadar. Daha fazla vaktimiz yok, Pavel. Özellikle de, koşturmadan geriye döneceksek. Bu yaz geceleri çok kısadır. Çok geçmeden serinlikler ötmeye başlar ve doğunun aydınlandığını görürüz.

PAVEL : Hayır, hayır, hayır, hayır.... anlamıyorsun. Ben bu talıntı, küçükük gezintiye birkaç zavallı adam daha eklemekten özetmiyorum. Ben diyorum ki: Geleceğe doğru giden bu yolu izleyelim.

PRASKOVYA : Nereye? Bu yol, Barabinsk'e gidiyor, Pavel.

PAVEL : Pekâlâ! O halde, Barabinsk'e gidelim...hatta daha tesine! Geleceğe, Praskovya. Yeni bir Yaşama.

PRASKOVYA : Sen neyi öneriyorsun, Pavel?

PAVEL : Kaçmayı.

PRASKOVYA : Yani....?

PAVEL : Evet, öyle.... söylenemeyeni.... düşünülmemeyeni.... kaçmayı! Neyin var senin Praskovya! Bu sözcüğün anlamını unutacak kadar beynin mi dondu senin?

PRASKOVYA : Pekiyi, ya ev ne olacak Pavel...eşyalarımız...domuzlar....

PAVEL : Hepsine arkamızı dönüp, yürüyüp gideceğiz. Evet!

Herşeyi terkedeceğiz. Geriye dönüş olmamalı. Eğer geri dönersek, bunu asla yapamayız.

PRASKOVYA : Yani böyle olduğumuz gibi gitmeliyiz.

PAVEL : Evet. Burada ve şimdi!

PRASKOVYA : Kadın kılığında ve cebinde bir ruble bile yok...

PAVEL : Çingeneler gibi yaşarız.

PRASKOVYA : Sen çingeneler hakkında hiçbir şey bilmezsin, Pavel!

Bu gece deliye döndün sen. Artık seni dinlemiyorum.

PAVEL : Eğer öyle ise, kütsal bir delilik bu; çünkü, o bana özgürlüğümü gösterdi. Evet, Praskovya! O ahıra dönüp, domuz osu-
tuğundan zehirlenip ölmeye, sağırlarının arasına temiz hava dolarak,
yıldızların altında- yol kenarındaki bir hendekte ölmeyi yeğlerim.

PRASKOVYA : Pavel lütfen sakinleş ve beni dinle. Eğer bu yolu
geçer ve yürümeye devam edersen, bir hendegin içinde, yıldızların
altında ve rüzgarla falan ölmeyeceksin. Kendini ya hapishanede,
ya da bir idam müfrezesinin karşısında bulacaksın. Kendine gel,
Pavel! Haline baksana. Gün ışığı altında bunu asla başaramazsın.
harikulâde 'geleceğin', ancak bir sonraki köyde polis yakana
japışincaya dek devam eder. Haydi Pasha... böyle parlak düşünce-
ler için fazlasıyla yaşlandı. Haydi, sessizce dönüp eve gidelim.

PAVEL : Eve mi? O sözcüğü kullanma! Artık onun ne anlama
geldiğini bilmiyorum. Bir düzine kaba saba ahır sakininden başka
bekleyen bir şey yok beni o zindanda. Hayır...hayır..hayır...
buraya kadar geldim...Artık geri dönmüyorum.

PRASKOVYA : (Pes ederek) Pekâlâ Pavel, ben elimden geleni yaptım.
Eğer istediğin buysa, yola devam et ve yürü git. İnan bana, Özgür-
lüğü bulup uzun ve mutlu bir gelecekte yaşamam için dua edeceğim.

PAVEL : Ne demek istiyorsun? Sen gelmiyor musun?

PRASKOVYA : Hayır, sen yalnız gidiyorsun. Bana bu kadarı yetti.
Ben buradan öteye gidemem.

PAVEL : Beni böyle terk edemezsin, Praskovya.

PRASKOVYA : Yanlış anladın, Pavel. Sen beni terk ediyorsun. Bıra-
p giden sensin. Ne duruyorsun?

PAVEL : Anlaşılan, benden kurtulmak için acele ediyorsun,
Praskovya.

PRASKOVYA : Ben sadece halâ karanlıkken eve dönmek istiyorum, ama
bu arada, sen gittiğine göre, sana veda etmem de gerekiyor.

PAVEL : Pekâlâ, pekâlâ...Gidiyorum. (Elbisesini düzelterek)
pekâlâ, tamam. Elveda Praskovya.

PRASKOVYA : Elveda, Pavel.

PAVEL yol boyunca kendine güvensiz birkaç adım atar. PRASKOVYA
sallar. PAVEL durur, sonra kadının yanına döner)

PAVEL : Bak ne diyeceğim... Seninle bir anlaşma yapalım. Eğer
arada benimle güneşin doğuşunu beklersen, benimle geri döneceğim.
İtfen Praskovya! Ben, yeni bir günün altını ışıklarını hissetmeyeli
toprağın üstünde kendi gölgemi görmeyeli ne kadar uzun zaman
bu, farkında mısın! Tek istediğim bu. Eminim çok az kaldı. Bak...

.şu tarafta göğün rengi değişmeye başladı bile.

PRASKOVYA : Eğer öyle ise, kendimizi ciddi bir sorunun ortasında bulmamıza da çok az kaldı demektir. Güneş doğduğu vakit, ise üçe girişmek için köyün yarısı ayağa kalkmış oluyor. Hayır, Pavel. Uraya kadar. Seni sevmediğimden değil, ama sinirlerim daha fazla seni kaldıramıyor. Seni tutukladıklarında, onlara beni evde bulabileceklerini söyle.

PRASKOVYA, PAVEL'i kavak ağacının altında bırakarak hızla eve doğru seğirtir)

PAVEL : Beni bırakıyor musun?

PRASKOVYA : (Gecenin içinden bir ses) Evet.

PAVEL : Bunu yapamazsın!

PRASKOVYA : Yaptım.

PAVEL kararsız bir halde olduğu yerde kalmaya, yani istifini bozmamaya çalışır. Günün ilk ışığının belirmesiyle cesareti yok olur. Dolayısıyla.....)

PAVEL : Praskovya! (Acele ile **PRASKOVYA**'nin ardından seğirtir)

Anır. **PRASKOVYA** bekliyor. **PAVEL** içeri dalar. Perişan bir halde, çaresiz bir adam...Koşmuş olduğu için kendini toparlaması birkaç saniye alır.)

PAVEL : Tanrı'nın Öç Almaya Hevesli bir Meleğinin ortaya çıkıp, Adem'i Cennet'ten kovduğunu duymak, dindar ruhunu mutlu edebilir. Kara burunlu, uzun beyaz kanatları olan kötü bir hayvan şekline büründü ve karanlığın içinden hırlayarak bana doğru geldi ayak bileğimdaki diş izleriyle bunu kanıtlayabilirim.

(İnanamayarak etrafına bakınarak) Buna inanmıyorum. Gene buradayım. Oysa gerçekten dışarıda, dünyadaydım.... kadınlarla erkeklerin, ağaçlar ve çiçeklerin, günbatışı ve gündoğuşunun olduğu dünyada... orada, karşımda yepyeni bir hayata uzanan bir yol duruyordu; ama ben kendi özgür irademle ona sırt çevirdim ve koşarak...evet koşarak...buraya geri döndüm. Oh Tanrım. Kaçmaya öylesine yakındım ki. Bir küçük cesaret pırıltısı. Gereksindim tek şey buydu. Ve eğer sen bana birazcık destek verip, bir parçacık yüreklendirseydin Praskovya, o cesareti bulabilecektim. Birkaç sözcük yeterliydi. "Tut elimi Pavel. Haydi yürüyelim."

Wepsi birkaç altın staten ibaret kalsa bile ne olurdu ki? Sonsuz-
ca dek burayı yaşamaktan daha iyi değil miydi bu? Ama hayır,
İşte gene buradayım...Ve niçin?... Çünkü en sonunda, benim ait
olduğum yerin burası olduğuna inandın. Benim evim! Evet, orada,
dışarıdaki sadece duyarsızca bir dil sürçmesi değildi!!! Senin
frandığın şey bu! (PRASKOVYA bir şey söylemeye çalışır) Pekiyi,
bu durumda ben ne oluyorum? Bir domuz mu? (PRASKOVYA bir kez da-
va konuşmaya yeltenir) Tanrı'nın konuşma ve düşünebilme becerisi
konşettiği gelişmiş bir tür domuz mu? Diğerleri yemek artıklarını
erken, lahana çorbalarıyla, tatlılarla beslediğin senin en gözde,
etkil domuzun. Artık beni böyle mi görüyorsun? (PAVEL, PRASKOV-
YA'yı bırakarak ahırda dolanmaya başlar.-nihayet, son bir açıklama
için kendini toparlamıştır) Otuz yıl boyunca burada erkekliği-
ni korumaya çalıştım, her cepheден gelen aşağılamalara karşı ken-
di onurumu... bedenimi, aklımı ve ruhumu savunmaya çalıştım.
nin itirafın son darbe oldu. Çok kırıldım. Bunlar benden duyaca-
ğın en son sözcükler olacak. İnsanlığı terk ediyorum! Bundan böyle
Praskovya, beni de diğerleriyle birlikte yem teknesinde besle.
İstündeki giysileri parçalayarak çıkartıp, çıplak bir halde ken-
di ni ağıla, domuzların yanına atar. PRASKOVYA bu gelişmeyi değer-
lendirdiği sürece - birkaç saniyelik bir sessizlik olur. Sonra
PRASKOVYA kalkıp ağıla, domuzlara katılan PAVEL'in yanına gider)
PRASKOVYA : Ciddi olmadığını umarım, Pavel. (Cevap yok).....
nkü eğer öyleysen...yani... bence, bu kez fazla ileri gittin.
Bunu bilmeni isterim ki, hem bana, hem de Tanrı'ya karşı çok aşağı-
layıcı bir tavır bu. Ben bir erkekle evlendim, bir domuzla de-
ğil ve Yüce Tanrı eminim ki sana, onun görüntüsünden yaratıldığı-
ğini hatırlatmamı ister. Dolayısıyla, herkesin selâmeti adına,
İtfen oradan çık. (Cevap yok) Beni kıskırtıyorsun, Pavel. Seni
arıyorum, ikimizin de pişman olabileceği birşey yapabilirim.
Ben için son kez sana yalvarıyorum. Oradan dışarı çık. Ulu Tan-
rım, bir domuz ahırında diz çöküp dua etmenin çok yanlış olduğunu
biliyorum; ama şu anda, ömrüm boyunca olmadığı kadar anlayışına
bağışlayıcılığına ihtiyacım var. Yüce Tanrım, ben çok büyük
bir günah işlemek üzereyim.Daha önceden hiç tanımadığım, sahip
olduğumu hiç bilmediğim duygular ruhumu ele geçirdiler ve bana
vaktü, çok kötü şeyler yaptırmaya çalışıyorlar... Böyle,alelacele
etmemin nedeni Yüce Tanrım, sana yakarmak, sana yalvarmak

için.....ne olur, bana bu günaha karşı koyma gücünü verme. Amin.
(PRASKOVYA ayağa kalkar ve PAVEL'in değineğini alır. Kollarını
sıvar, ayakkabılarını fırlatıp atar, eteğini şalvarının beline
sıkıştırır ve sonra tırmanıp domuzların bölmesine-ağılın içine
girer.)

PRASKOVYA : Senin canını yakmak, benim canımı da en az seninki
kadar yakacak.

(PAVEL ilk darbeyi alır. Acı dolu bir haykırış)

Çık dışarı. Haydi. Yürü! (Bir darbe ve bir haykırış daha. PAVEL
kendinden geçmiş bir halde ağıldan dışarıya süzülür. PRASKOVYA
da onu izler) Eğer durmamı istiyorsan.....bana söyle. (bir dar-
be daha - bir haykırış daha) Benimle konuşsan iyi edersin, Pavel.
Çünkü, bunu söylemek beni çok üzüyor ama, bu yaptığımdan dolayı
benim canım hiç yanmıyor.

PAVEL : (daha fazla dayanamaz) Dur! Dur! Beni öldürüyor-
sun!

PRASKOVYA : Merak etme. O kadar ileri gidecek değilim. Ama
birkaç sözcük daha duymak istiyorum. (Bir darbe daha)

PAVEL : Dur, Praskovya! Aklını mı kaçırdın?

PRASKOVYA : Şimdi ayağa kalk.

PAVEL : Hayır. Beni yalnız bırak.

PRASKOVYA içinde biriken ne varsa hepsini son bir darbeye top-
lar.) Pekala! Pekala! (PAVEL sürünerek ayağa kalkar)

PRASKOVYA : Başardık!

PAVEL : Bana yardım et, Praskovya.....bana yardım et!

PRASKOVYA bir kova su getirip, PAVEL'in başından aşağıya boşal-
tır.)

PRASKOVYA : Gene iki ayağının üstündesin Pavel ve konuşuyorsun.
Senin için bundan fazlasını yapamam. Şimdi sen kendine yardım et..

PRASKOVYA dışarı çıkar. PAVEL tek başınadır... çaplık, çamurlara
bulanmış ve incinmiş bir haldedir.....Sefil bir çaresizlik tablo-
dur bu.)

NE IV

KUMANDANDAN EMİRLER

Gece. PAVEL halâ çıplak ve pistir. Ama şimdi çarşafından birini-
sarınmıştır. Ahırın kasvetli ortamında, perişan bir halde,
tek başına oturan bir adam. İçinde bitkin bir haldedir ve uyanık
kalmak için büyük bir çabayla kendikendine konuşmaktadır.
(Kanlığın içinden herzaman ki gibi domuz sesleri gelir)

PAVEL : Sağ adım, marş. Sol adım, marş. Yoldaş er, baş yu-
ru.....haydi.....Yukarı! Yukarı! Aç gözlerini.

(Cevap vererek)

İçer.

Nice aç!

Gözlerim açık.

Hayır, değil. Gene uyuyakalacaksın.

Hayır aşkına, çünkü yorgunum. Tükendim, bitkinim.

Hayır, hayır, hayır, hayır, Pavel. Eğer gözlerini kaparsa da, bura-
bir gece daha uyursan, bu iş, bitmiş demektir.

Neyse, bir şey yap. Bana yardım et!

Sana bir öykü anlatacağım, Pavel. Dinliyor musun? Bir zamanlar,
küçük bir köyde, bir sabah uyandıığında bir domuz olmak istediğine
karar veren çok, çok aptal bir adam varmış.

Kapa çeneni.

Gerisini duymak istemiyor musun? Çok komik bir sonu var, Pavel.

Ayukları pençeye, burnu bir hayvan burnuna dönüşüyor.

Kapa çeneni dedim.

(rafana bakınarak)

Alışım.

Torun'ya şükür. Az kaldı uyuyordum. Pekâlâ..... İşimize dönelim.

Nerede kalmıştık? Evet..... burada gelişmekte olan son derece

Artık durumla başetmeye çalışıyorduk ve biz...şey...şey yapacak-
tık...biz...biz...şey...yapacaktık. (Başı önüne düşer. Birkaç sani-
ye kadar uyur.)

PAVEL!!!

Dahaşet ve suçluluk içinde uyanıp yerinden sıçrar)

Ben yapmadım! Ben yapmadım! Yemin ederim, ben yapmadım!

(Cl, şeytanı bir ses) Seni gidi yaramaz!!!..seni gidi yaramaz!

Birkaç saniye için de olsa kendinden geçtin, öyle değil mi? Çok uzmazsın, küçük Pavel, Babenin belinden kayışını çıkarıp, seni yatağın altından dışarı sürükleyip bir güzel kırbaçlaması gerek sanırım!

Hayır, hayır. Bir daha yapmayacağım. Söz veriyorum. Bir daha yapmayacağım.

nasın) Söz mü? (Güler. Çarşaf üstünden sıyrılıp, arkasına döner.) Vestilerle vaktimizi boşa harcamış Navrotsky. Daha önce senden bunları çok duyduk, ama hiç biri bir işe yaramadı. Biliyor musun, Navrotsky... Preskovya haklıydı... burada öğrenmiş olduğun tek şey kendine acıyarak çamurların içinde yuvarlanmak ve sızlanmak.

kendini yüreklendirmek üzere başına sallayarak) İyi, iyi... böyle devam et...

alçakça) Ya, demek sonunda gerçekle ilgilenmeye başladın, öyle mi? Sen aynı zamanda korkak bir kaçaksın... Vatanına ihanet eden bir hain.

Devam, devam..... işe yarıyor..... ne için? Ülkene ve halkına niçin ihanet ettiğini anımsayabiliyor musun bari? Bir çift terlik için. (çok alaylı bir ses tonuyla)sevgili Anneciğinin, sevgili küçük Pavel'i için yapmış olduğu, bir çift güzel kırmızı terlik için.

Anneci bu işe karıştıрма! Benim için ne istersen söyle, ama Anne mi rahat bırak!

Onu rahat bırak da ne demek! Seni doğurmakta, senin bütün ihanetlerine suç ortaklığı etmiş oldu o yaşlı kaltak.

ETER ARTIK! (Kendini yukarı doğru çekip, sedirin üstüne oturur. Kendinden emin) Çok iyi, Pavel. Çok iyi. Hayvanca ve çirkin...ama işe yaradı... Zihnin berrak mı?

, evet. Hem de pırıl pırıl. O halde işimize dönelim. Artık, bu benim caresiz, zavallı sorunuma bir gözüm buluncaya dek burada uyumak diye bir şey yok. Bunu başarmak için önce Olayın Kaynağına, Sorunun Kaynağına inmemiz gerek ve bunun için eşinirken bir yandan da Son Hamleyi yapmak için gözümüz açık olmalı ki, sonunda belimiz bükülmesin. Hey, biraz açık ol bakalım, acele yok. Göylesine güzel bir hamleyi, hayali bel bükülmeleri ile ziyan etmek niye - hele iş bel bükmeye gelince burada belinin kırılması gereken bir sürü lanet olası damla var! Artık bir yerlere

ulaşıyoruz. Bu Son Hamleyi buradaki her bir lanet olası domuzun belini kırmak üzere değerlendireceğiz. (Vahşi bir kahkaha) Trak, trak, trak, trak, Bravo! Başardin Pavel.... Pavel..Pavel... Pavel... (Delilik hali giderek çaresiz bir suskunluğa dönüşür) Pavel...Pavel....artık yeter. Domuzları rahat bırak. Eğer bunu yapmıyorsan....neden onlara çekip gitmeleri için bırakmıyorsun. (Sessizlik....PAVEL yavaş yavaş gılgınlık nöbetinden sıyrılır) Bunu kim söyledi? Nereden çıktı bu düşünce? (Kafası karışmış) Ben.

Sen mi söyledin?

Evet.

Bir daha söyle.

Bu hayvanlar, senin kötülüklerine yeterince katlandılar, Pavel. Neden şimdi onları gitsinler diye bırakmıyorsun. Öylece mi? Öyle.....

Evet, öyle. Kapıları aç, sonra ağılların kapılarını aç ve bırak gitsinler. (PAVEL'in bu beklenmedik fikir karşısında adeta dili tutulmuştur.)

İnanılır gibi değil! Gayet basit.... Gayet açık!...bırak gitsinler

Evet, evet, evet...tabii ya! Çok mantıklı. Sadece....kapıları aç, ağılları aç ve bırak gitsinler! (Tekrar kendi aynasına döner)

Öyleyse, yap bunu Pavel.

Şimdi mi?

Evet, şimdi! Ne bekliyorsun?

Pekâlâ, pekâlâ. Ben domuzlarımı düşünürken atını üstüme sürüp durma. Önerin basit olabilir, ama bu kolay olduğu anlamına gelmez. Bu, yıllarca süren paslık, saçmalık, karşılıklı kötülük ve aşağılama mayı içeren bir ilişkiyi noktalamak demek. Sanki bütün bunların hiçbir anlamı yokmuş gibi birden sırtımı dönüp gidemem ki. (İnanamayarak kendikendine güler) Tanrım, Pavel, inanılmaz birisin! Gene o eski numaralara kalkışıyorun, öyle değil mi? Zaman kazanmaya çalışıyorsun. Evet, seni gene aynı şeyi denerken yakaladık....katar verip harekete geçme anından kaçıyorun.

Ben mi? Evet sen. (vahşice) Buna bir son vermek gerek! Bunu yapacaksın, hem de şimdi yapacaksın. Kapıları aç, ağılların kapılarını aç ve onları özgür bırak. Bu, bir emirdir.

Pekâlâ. Pekâlâ. (Dehşete kapılmış PAVEL emirlere uyar. İlk hareketi, ya da hamlesi, dış dünyaya açılan kapıları açmak olur. Sonra, domuzları uyandırarak, ağılların kapıları arasında dolaşır)

Uyanın! Uyanın! (Tahtaları tekmeleyip, takirdatarak) Haydi! Her-
şey bitti. Özgürlüğü kavuşma vakti geldi. Kumandan, acil ve
şartsız tahliyeniz için emir verdi. (Hareketlenen domuzların he-
yecan yüklü sesleri giderek artar) Hepiniz... ayaklanın baksım.
...Kokuyu alıyor musunuz? Özgürlük. (PAVEL ağıllı kapılarını açar,
Hayvanların ahırdan çıkarken çıkardıkları seslerle bu karmaşa do-
ruk noktasına ulaşır. PRASKOVYA belirir. Sabahlıktadır ve elinde
bir lamba vardır. Açık kapıyı ve boş ağılları görür ve PAVEL'in
ne yapmış olduğunu anlar. Serbest bırakılmış domuzların cıvıkla-
maları, haykırışları giderek uzaklaşır. İkisinin de ahırın bu yep-
yeni- bakir sessizliğini dinledikleri birkaç suskun an yaşanır.
PRASKOVYA , PAVEL'in yanına oturur.)

PRASKOVYA : (fısıldayarak) Kılısedeymiş gibi, değil mi? İnsan
herşeyi fısıldamak zorunda olduğunu hissediyor... ve yalnızca
iyi şeyler düşünüyor. Ve birdenbire...sakinleşiveriyor. Huzur bu-
luyor. Biliyor musun Pavel, buna inanmak çok güç. Buranın böyle
hisler uyandırabileceğini hiç düşünmemiştim. O yıllar boyunca sü-
rüp giden bağırsız, çağırış ve şiddet...bir anda yokoluverdi! (ba-
şını sallayarak) Hayır. Bu bir rüya olmalı.

PAVEL : Uykuda değilsin, Praskovya.

PRASKOVYA : Gerçekten bitti mi?

PAVEL : Evet.

PRASKOVYA : Nasıl yaptın?

PAVEL : Emirlerle uydum.

PRASKOVYA : Ne demek istiyorsun? Kimin emirleri?

PAVEL : (aynayı işaret ederek) Onun. "Kumandan"ın! Onun

nereden geldiğini, ya da burada ne işi olduğunu sorma bana. Ben
hiçbir zaman öyle olmadım ama, iyi bir asker soru sormaz. Sadece
emirlere uyar. Çok basitti. " Kapıları aç, ağılları aç ve onları
özgür bırak."

PRASKOVYA : Bu kadar.

PAVEL : Bu kadar.

PRASKOVYA : (Gülmesini başlatarak ama hala fısıltıyla) Sanırım
bende bir terslik var. Rızkıma kovalayıp gecenin içine saldın...
tek geçim kaynağımızı... tek güvencemizi... burada bir yıkımın -
bir uçurumun kenarında oturuyoruz ve ben sadece gülmek istiyorum.
Sen ne hissediyorsun?

PAVEL : Ben hiçbir şey hissetmiyorum.

PRASKOVYA : Bak, üzgünüm, ama elimde değil...gülmek istiyorum.

PAVEL : Gül öyleyse.

PRASKOVYA : Kilisede gülünmez, Pavel! (...ama, aynı zamanda gülmektedir. PRASKOVYA, uzun bir süre katıla katıla ama sessizce, kendilerine ve kendi hallerine - kendi yıkımlarına güler.... kapıların açılışını, kendi hallerini hareketlerle oynar...."Marşey Kaput"...vs. vs. Gülmesi bulaşıcıdır. Bitkin olmasına rağmen PAVEL de hafifçe karşılık verir)

PRASKOVYA : Ve şimdi de ağlamak istiyorum.

PAVEL : Ağla öyleyse. Kilisede buna izin var, değil mi?

PRASKOVYA : A evet.... hem de, istersen bağıra bağıra ağlayabilirsin. (gözlerini silerek) Oh Pavel, şeninle öyle gurur duyuyorum ki! Ben asla bunu ne hayal edebilir, ne de yapacak cesareti bulabilirdim.

PAVEL : Hayal etmek mi? Cesaret mi? Sen kimden bahsediyorsun, Praskovya?

PRASKOVYA : Senden.

PAVEL : (Başını sallayarak) Hiç de öyle olmadı. Bunu yapan tükenmişlikti. Tam anlamıyla zihinsel, bedensel ve ruhsal bitkinliğin en son noktası. Bir şey yapmak zorundaydım, ve düşünebildiğim tek şey buydu.

PRASKOVYA : Alçak gönüllülüğün sarası değil, Pavel. Bu yürekli hamleyle bizi özgürlüğümüze kavuşturdu. Sana şunu itiraf etmem gerek ki, ben artık bizim için kurtuluş umudunu yitirmiştim. Sefaletimizin ancak ölümle son bulacağına inanmıştım....ve kendim için buna çoktan hazırdım. Aslında, gerçeğini söylemek gerekirse Pavel, buradaki gürültüleri duyduğumda, diz çökmüş Yüce Tanrı'ya bunun için dua ediyordum. Oysa, şimdi burada, yapacak daha iyi bir işleri olmadığı için oturan iki sıradan insanız. Seni bilmem ama ben biraz sersemlemiş, ahmaklaşmış gibiyim....hatta, şarkı söylemek isteyecek kadar ahmaklaşmış bir haldeyim.

PAVEL : Şarkı mı? Doğru! İnsanlar... şarkı söylerler, değil mi? Halâ bildiğin bir şarkı var mı?

PRASKOVYA : Sanırım. (Kısa - mütlu bir şarkı söyler) Pekiyi, bundan sonraki yürekli hamle ne olacak, Pavel?

PAVEL : (Açık kapıları kastederek) Belli değil mi?

PRASKOVYA : Gene dışarı çıkacaksın.

PAVEL : (Başıyla onaylar) Ama bu kez senin giysilerinin içine gizlenmeyeceğim. Dışarıya kendim olarak çıkacağım. (Çaresiz

bir hareket yapar) Sırada bunun olduğunu bilmiyordum. Sadece, burada biraz sessizlik olsun ve huzur bulayım diye domuzlardan kurtulmaya çalıştığımı sanıyordum. Gözlerimi kapatıp uyumayı, ömrümdede hiçbir şeyi istemediğim kadar çok istiyordum. Ama onlar özgürlüklerine doğru bu kapıdan dışarı çıkmaya başlayınca... Tanrım, Praskovya, bu destan gibi bir şeydi. Tarihsel bir şey. Onlara katılmak istedim; Eğer üstümdede bir giysi olsaydı, özgürlüğün çağırısına uyar, dünyaya açılırdım.

PRASKOVYA : Yetkililere teslim olacaksın.

PAVEL : Evet. Bir adamın özgürlüğü ile teslim olmasının aynı pakette olması çarpık bir yazgı ama başka seçeneğim yok. (Cesareti olmayanların güçsüz ve çaresiz küçük gülümseyişiyle) Sanırım, bu da başka bir emir... dışarıya çıkıp yargıyla yüzleşmek ve cezamı çekmek. Burada çok uzun bir yalnızlık yaşadım. Bir başka adamın gözlerinin içine bakmanın ne demek olduğunu, nasıl bir şey olduğunu... ya da başkalarının bana bakmasını unuttum. Halâ korkuyorum...ama şimdi, bu korkumu aşan başka bir şey var... ..Sıla hastalığı gibi, Praskovya, - başka kadınlar ve erkeklere hasretim. Ben buraya ait değilim. Cezam bir idam mangasının karışısına çıkmak olsa bile...silahlarının ardından bana beklen o adamlar, bu ahırın hiçbir zaman yapamayacağı kadar 'sılada' hissettirecek bana kendimi.

PRASKOVYA : O halde bunu yapalım. Sana giyecek bir şeyler getireyim. (Gitmeye davranır ama sonra durur) Barabinsk'e doğru yürüyemediğimize yazık oldu. Artık buna hazırım.

(PRASKOVYA çıkar. Açık kapılardan günün ilk soğuk ışıkları girer. PAVEL bir kova su alıp yıkanmaya başlar. Duvardaki yazılar dikkatini çeker. Bir bez parçası alıp onları temizlemeye çalışır. Sonra şöyle yazar: ' P-A-V-E-L N-A-V-R-O-T-S-K-Y I-9-8-5.' Bunu yazmak için bile çok bitkindir. PRASKOVYA, PAVEL'in damatlık elbisesiyle gelir. Kendisi de sabahlığını çıkarıp giyinmiştir.)

PAVEL : Elinde ne var?

PRASKOVYA : Onu tanımadın mı? Damatlık elbisen.

PAVEL : Tanrım. Villaz öncesi gibi. Halâ giyilebilir halde mi?

PRASKOVYA : A evet. O üniforman için yaşadığımız felâketten sonra buna çok özenli davrandım. Bir gün buna gerek duyacağını

Nispetmişim. (PAVEL üstünü değiştirmeye başlar.)...Bu işi nasıl yapacağız, Pavel? Bu kez, yıldönümü kutlamaları falan yok. Tokağın köşesinde durup da dünyaya kim olduğunu ve ne yaptığını ilan etmeden bir işe yarayacağını sanmıyorum. Seni dinleyen olur mu, bundan emin değilim. Bugünlerde ortalıkta böyle çok kaçak var ki, polisten başka hiç kimsenin onlara aldardığı yok. Belki en doğrusu, polise gitmek olur.

PAVEL : (alınarak) Ben, adi bir suçlu değilim, Praskovya. Hatırladığım kadarıyla, Askerlikten Kaçmak, bir askerın işleyebileceği en ciddi suçtu. Askerlere teslim olacağım. (Artık giyinmiştir. Son bir kez daha ahıra bakar.) Haydi...gidelim.

PRASKOVYA : Eğer bu bir teselli olacaksa, dün kaçırdığın gündoğumun bu gün tam vaktinde yetişiyoruz.

(Ahırı terk ederler.)

14.4.1999

Çeviri : Lale EREN

Lale